

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
TOSHKENT TIBBIYOT AKADEMIYASI
IKKINCHI SON FAKULTET VA GOSPITAL TERAPIYA, NEFROLOGIYA VA
GEMODIALIZ KAFEDRASI

«**BOYMURADOV SH.A.**»
Tashkent tibbiyot akademiyasi
O‘quv ishlarini boshqaruvchi prorektor
professor **Boymuradov Sh.A.**

» « _____ »

ICHKI KASALLIKLAR
MODULINING ISHCHI O‘QUV DASTURI

Ta’lim sohasi: 910000 - Sog‘liqni saqlash
Mutaxassislik: 70910203 - Terapiya (ichki kasalliklar)

Umumiy o‘quv soati –1440 soat

Shu jumladan:

Seminar mashg‘ulotlari –720 soat

Mustaqil ta’lim soati – 720 soat

TOSHKENT- 2023

Modulning ishchi o'quv dasturi O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash vazirligi 202_ yil " _ " _ _ _ _ _dagi _ _ _-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan "Ichki kasalliklar" modul dasturi asosida tayyorlangan.

Tuzuvchilar:

- Jabbarov O.O. - Toshkent tibbiyot akademiyasi 2-son fakultet va gospital terapiya, nefrologiya va gemodializ kafedrasini mudiri, t.f.d., professor
- Umarova Z.F. - Toshkent tibbiyot akademiyasi 2-son fakultet va gospital terapiya, nefrologiya va gemodializ kafedrasini dotsenti, t.f.n.
- Xodjanova Sh.I. - Toshkent tibbiyot akademiyasi 2-son fakultet va gospital terapiya, nefrologiya va gemodializ kafedrasini katta o'qituvchisi, PhD.

Taqrizchilar:

- Ichki taqrizchi: Hamroev A.A. - Toshkent tibbiyot akademiyasi 2-sonli ichki kasalliklar va endokrinologiya kafedrasini mudiri, t.f.d.
- Tashqi taqrizchi: Munavvarov B.A. - Toshkent Davlat stomatologiya instituti 2-sonli terapevtik yo'nalishdagi fanlar kafedrasini dotsenti, PhD.

Modulning ishchi o'quv dasturi Toshkent tibbiyot akademiyasi Kengashida muhokama etilgan va tasdiqlangan (2023- yil "26" -iyundagi "12" -sonli bayonnoma).

Kafedra mudiri, professor

Jabbarov O.O.

TTA magistratura bo'limi boshlig'i

Imamov A.A.

O'quv-uslubiy bo'lim boshlig'i

Azizova F.X.

O‘quv moduli o‘qitilishi bo‘yicha uslubiy ko‘rsatmalar.

“Ichki kasalliklar” moduli magistr talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirib borish vazifalarini bajaradi.

2. Modulni o‘qitish davomida rejalashtirilgan natijalar

2.1. O‘quv modulning maqsadi:

O‘quv modulini o‘qitishdan maqsad – terapiya mutaxassisligidan magistraturada o‘qitishning maqsadi mutaxassis sifatida zamonaviy terapevtik amaliyotga, kerakli hajmdagi bilimga, mahoratga va amaliy ko‘nikmaga ega bo‘lgan yuqori malakali mutaxassislarni tayyorlashdir.

2.2. O‘quv modulning vazifalari:

O‘quv moduli talabalarni nazariy bilimlar, amaliy ko‘nikmalarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirib borish vazifalarini bajaradi.

2.3. Modul bo‘yicha talabalarning bilim, ko‘nikma va malakalariga qo‘yiladigan talablar.

Talaba:

- sog‘liqni saqlash sohasida Davlat siyosati va uning amalga oshirilishida barcha boshqaruv organlarining mas’uliyati haqida;
- O‘zR tibbiyot sohasining rivojlanish strategiyasi va boshqaruv tuzilmasi (konsepsiya, tamoyillar, asosiy yo‘nalishlari) haqida;
- sog‘liqni saqlash tizimi va ularda olib borilayotgan islohotlar haqida;
- sog‘liqni saqlashni rivojlantirishning asosiy siyosiy tamoyillari, standartlari, istiqbollari to‘g‘risida;
- tibbiyotning zamonaviy muammolari va rivojlanishining magistral yo‘nalishlari, ichki a‘zolar kasalliklari diagnostikasi va davolashning yangi texnologiyalari haqida;
- ichki a‘zolar kasalliklarining epidemiologik ma‘lumotlari, etiologik va xavf omillarining ta‘siri, patogenezining zamonaviy nazariyalari, tasniflari, diagnostikaning, shu jumladan erta diagnostikaning zamonaviy usullari, turli bosqichlarda davolash sxemalari, birlamchi va ikkilamchi profilaktikasi, O‘zbekiston Respublikasi sog‘liqni saqlash organlarining terapevtik xizmatiga tegishli buyruq va normativ hujjatlar to‘g‘risida;
- ichki kasalliklarni davolash jarayonida kompyuter texnologiyalarining o‘rni, asosiy elementlari, internet vositalari, axborotlar qidirish, ma‘lumotlarni saqlash haqida;
- operatsion tizimlar, elektron pochta, konferensiyalar va taqdimotlarni tashkillashtirish to‘g‘risida **tasavvurga ega bo‘lishi**;
- vrachlik amaliyotida «komanda» bo‘lib ishlash tamoyillarini;
- ichki a‘zolar kasalliklarining zamonaviy laborator-instrumental va funksional tekshirish usullarini;
- ichki a‘zolar kasalliklarining epidemiologiyasi, etiologik va tahdid omillari, patogenezining zamonaviy teoriyasi, tasnifi, kechishining klinik variantlari, davolashning har xil bosqichlarida differensiyalangan kompleks terapiya, asoratlarini davolash,

- birlamchi va ikkilamchi profilaktikasini o‘tkazishni ***bilishi va ulardan foydalana olishi***;
- terapevtik bemorlarni yuqori malakali so‘rab-surishtirish, terapevtik bemorlarga zarur davolash-diagnostik tadbirlar hajmi va to‘plamini aniqlash;
 - terapevtik bemorlarga ayrim davolash va diagnostik muolajalarni mustaqil amalga oshirish, qo‘shimcha tekshirish (laborator, morfologik, funksional, endoskopik, rentgen-radiologik, immunologik, mikrobiologik) natijalarining interpretatsiyasi, ichki a‘zolar kasalliklari va ularning asoratlarini maslahat beruvchi poliklinika, terapevtik yo‘nalishdagi statsonar, reanimatsiya va intensiv terapiya bo‘limlarida kompleks individuallashtirilgan davolashni mustaqil amalga oshirish;
 - ichki kasalliklar klinikasida ayrim reanimatsion tadbirlar va shoshilinch holatlarda yordamni amalga oshirish;
 - terapevtik bemorlarga reabilitatsion tadbirlarni ishlab chiqish va o‘tkazish, tibbiy hujjatlarni yuritish;
 - ko‘rsatilayotgan tibbiy yordam sifatini oshirish maqsadida klinik audit o‘tkazish ***malakalariga ega bo‘lishi***;
 - qabul qilingan tasniflar asosida dastlabki, klinik va yakuniy tashxisni shakllantirish, zamonaviy tekshirish usullari xulosalarini tahlil qilish;
 - ichki kasalliklarga individual, kompleks davo buyurish ***kompetensiyalariga ega bo‘lishi kerak***.

3. Modul tuzilmasi

3.1. Modul yuklamasi va o‘quv ishlari turlari

Semestr	Umumiy yuklama hajmi	Ma’ruza (soat)	Amaliy (seminar) mashg‘ulot (soat)	Laboratoriya mashg‘uloti (soat)	Mustaqil ta’lim (soat)	Nazorat turi	Kredit (hajmi)
I	588	-	320	-	268	JN, ON, YAN	16
II	404	-	220	-	184	JN, ON, YAN	11
III	478	-	260	-	218	JN, ON, YAN	13
IV	294	-	160	-	134	JN, ON, YAN	8
Jami:	1764	-	960	-	804		49

3.2. Ma'ruza mashg'ulotlari.

Modul bo'yicha ma'ruza mashg'ulotlari namunaviy o'quv rejada ko'zda tutilmagan.

3.3. Amaliy (seminar) mashg'ulotlarini tashkil etish

№	Seminar mashg'ulotlari mavzulari	Dars soatlari hajmi
1-semestr		
1	YURAK FUNKSIONAL ANATOMIYASI, YURAK-QON TOMIR TIZIMI KASALLIKLARI SIMPTOMATOLOGIYASI, ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA VA DAVOLASH USULLARI	
1.1	<p>Yurak va perikard tuzilishi va uning tomirlari. Miokard ultrastrukturasi. Yurakning o'tkazish tizimi. O'tkazuvchanlikning molekulyar mexanizmi. Yurak innervatsiyasi.</p> <p>Katta va kichik qon aylanish doirasining struktur-funksional xossalari. Mikrotsirkulyator tizim. Limfatik tizim anatomiyasi.</p> <p>Yurak mushagining fizik va fiziologik xususiyatlari. Yurakning nasos funksiyasi. Kardiomiotsitlar funksiyasi va metabolizmi. Miokard elektrofiziologiyasi. Yurakning innervatsiyasi Tomir tonusining endotelial regulyatsiyasi. Beylis miogen effekti.</p> <p>Qonning tomirlar bo'ylab oqishining biofizik asoslari.</p> <p>Kardiologiyada bioximik tekshirishlar(ferment diagnostikasi - KFK, AST, ALT, LDG, umumiy klinik tekshirishlar, qonning ivish va ivishga qarshi tizimini o'rganish., lipid, uglevod, elektrolit almashinuvi, qon gormonlari).</p> <p>Ko'krak qafasi obzor rentgenografiyasi va rentgenoskopiyasi (Yurak o'lchamlari va uning bo'laklarining shakli, o'pka va uning tomir tarmog'i holatining taxlili). Ko'krak qafasi rentgenoskopiyasi (Yurak o'lchamlari va uning bo'laklarini shakli, pulsatsiya xarakteri). Ko'krak qafasi rentgenogrammasining asosiy patologik belgilari.</p> <p>Yurakning radioizotop tekshirish usullari.</p> <p>Yurak ssintigrafiyasi. Izotoplarning tarqalish mexanizmi. Natijalar interpretatsiyasi.</p> <p>Ventrikulografiya, turlari. Tekshirishga ko'rsatma. Natijalar taxlili</p> <p>Pozitron-emission tomografiya. Magnit-rezonans tomografiya. Multislays kompyuter tomografiyasi.</p> <p>Angiokardiografiya. Tekshirishga ko'rsatma, asoratlari. Natijalar taxlili</p> <p>Markaziy va periferik venalar kateterizatsiyasi. Tekshirishga ko'rsatma. Asorati. Arteriyalar kateterizatsiyasi. O'pka arteriyasi kateterizatsiyasi. Tekshirishga ko'rsatma, asoratlari. Natijalar taxlili</p> <p>Yurak kateterizatsiyasi. Tekshirishga ko'rsatma, asoratlari. Natijalar taxlili. Asoratlari.</p>	8

EKG yuzaga kelishi uchun asosiy shart-sharoitlar. EKG ta'sir prinsipi, elektrik potentsiallarning hosil bo'lish tamoyillari, Eynxoven uchburchagi. EKG qayd qilishning usullari (tinch holatdagi EKG, Neb bo'yicha EKG, ritmogramma, sutkalik monitoring, yuklama bilan EKG, farmakologik sinamalar).

Normal EKGning klinik ahamiyati va taxlili. YuEO' aniqlash, tishlar va intervallar taxlili.

EKG asosiy sindromlari (Yurak bo'laklari gipertrofiyasi, miokardda o'choqli va diffuz o'zgarishlar). O'zgarishlar diagnostikasi EKG me'zonlari.

Elektrolitik buzilishda EKG o'zgarishlar, dori vositalarining, elektr toki va boshqa holatlarning ta'siri. EKG olish texnikasi buzilganda EKG ning xususiyatlari.

EKG funksional turlari va ularning ahamiyati.

VEMda fizik yuklamali sinama. Ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Sinamani to'xtatish me'zonlari. Natijalar taxlili

Tredmil sinamasi. Ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Sinamani to'xtatish me'zonlari. Natijalar taxlili

YUklamali statik sinamalar. Ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Sinamani to'xtatish me'zonlari. Natijalar taxlili

Elektrokardiostimulyatsiya tushunchasi va turlari.

Qizilo'ngach orqali elektrokardiostimulyatsiya. O'tkazish usuli. Ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Sinamani to'xtatish me'zonlari. Natijalar taxlili

Davolovchi elektrokardiostimulyatsiya. Rejim. Ko'rsatma. Kardiostimulyator disfunktsiyasi.

Farmakologik sinamalar turlari va maqsadi. Yuklama sinamalari uchun ishlatiladigan farmakokinetik dori vositalarining xususiyatlari.

Kaliyli va obzidanli sinama. Ko'rsatma. O'tkazish uslubi. Natijalar taxlili

Dipiridamol sinamasi. Ko'rsatma. O'tkazish uslubi. Sinamani to'xtatish me'zonlari. Natijalar taxlili

Izadrin sinamasi. Ko'rsatma. O'tkazish uslubi. Sinamani to'xtatish me'zonlari. Natijalar taxlili

Ergatomin va dobutamin sinamasi, regadenozon sinamasi, ko'rsatma. O'tkazish uslubi. Sinamani to'xtatish me'zonlari. Natijalar taxlili

Ultratovush diagnostikasi asoslari. Ultratovush fizikasi, Doppler effekti. Bir, ikki va uch o'lchamli skanerlash. M- va V-rejimli skanerlash. Kontrastli skanerlash. Rangli skanerlash. Stress-ExoKG. Yurak exo anatomiyasi. Standart pozitsiyalar, o'lchamlarni olish prinsiplari. Qon oqimining asosiy Dopplerografik spektrlari tahlili.

Yurak illatlari ExoKG diagnostikasi. Transezofageal ExoKG.

Yurak tug'ma illatlari. Yurak illatlari ExoKG va DopplerKG xarakteristikasi. Ayrim illatlarda Yurak exo anatomiyasi. Illatlarning bevosita va bilvosita exografik belgilari. Qonning laminar va turbulent

	<p>oqimi.</p> <p>Orttirilgan Yurak illatlari. Bevosita va bilvosita exobelgilari.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Mitral klapan illatlarining ExoKG va DopplerKG belgilari (stenoz va yyetishmovchilik). Mitral teshik yuzasini hisoblash. Mitrak klapan tabaqalarining holatini xarakteristikasi, komissur va tabaqalardagi sklerotik jarayon darajasi. - Uch tabaqaliklapan illatlarining ExoKG va DopplerKG belgilari (stenoz va yyetishmovchilik). Uch tabaqali klapan tabaqalarining holatini xarakteristikasi, komissur va tabaqalardagi sklerotik jarayon darajasi. - Aortal klapan illatlarining ExoKG va DopplerKG belgilari (stenoz va yyetishmovchilik). Aortal klapan tabaqa va komissurlarining holatini aniqlash, sklerotik jarayon darajasi, nuqsonlar mavjudligi, ikki tabaqali klapan (tug'ma illat). Aorta ildizi va chiqib boruvchi qismining holati. Aorta anevrizmasi bor-yo'qligi. - O'pka arteriyasi klapani illatlarining ExoKG va DopplerKG belgilari (stenoz va yyetishmovchilik). Klapan stvorkalari holatini aniqlash. O'pka gipertenziyasi mavjudligi <p>Miokard kasalliklarining exodiagnostikasi.</p> <p>YUIK, Yurak yyetishmovchiligi ExoKG belgilari. O'tkir koronar sindrom, miokard infarkti va infarktdan keyingi kardioskleroz, Yurak anevrizmi ExoKG belgilari. Chap qorincha miokardining umumiy va regional qisqarish funksiyasini baholash. Stress-ExoKG. Chap qorincha diastolik funksiyasi va uning yyetishmovchilik darajasi.</p> <p>Miokardning nokoronorogen kasalliklari.</p> <p>Diffuz va o'choqli miokarditlar.</p> <p>Perikarditlar. Perikard bo'shlig'ida suyuqlik mavjudligi, uning joylashishi va holati (fibroz tolalar, muhitining bir xilligi) va miqdori. Qorinchalar funksional holati (zo'riqish belgilari, regurgitatsya, umumiy va regional qisqarishning buzilishi, diastolik funksiyasi).</p> <p>Kardiomiopatiyalar(gipertrofik, dilatatsion, restriktiv), kameralar holati, sistolik va diastolik funksiyasi.</p> <p>Gipertoniya kasalligi ExoKG belgisi. Chap qorincha gipertrofiyasi tiplari. Chap qorincha miokardi vaznini hisoblash. Gipertoniya kasalligida chap qorincha diastolik funksiyasi buzilishi.</p>	
2	GIPERTONIYA KASALLIGI VA SIMPTOMATIK ARTERIAL GIPERTENZIYA.	
2.1	<p>Gipertoniya kasalligi. Tushunchasi. Epidemiologiyasi. Etiologik omillari. O'zgaruvchan va o'zgarmas xavf omillari. Patogenezi. Gemodinamikani boshqarish mexanizmi. Metabolitar va to'qima gormonlari. Rezistent tomirlar regulyatsiyasi. Arteriyalardagi struktur o'zgarishlar. Qon reologiyasi. Buyrak va renin-angiotenzin-aldosteron tizimi ahamiyati. Buyrak usti bezi po'stloq gormonlari. Endokrin omillarning gipertoniya kasalligining kechishiga ta'siri. Elektrolitlar balansi. Asab tizimi ahamiyati. Gemodinamikaning asosiy parametrlari.</p>	8

	<p>Gipertoniya kasalligi tasnifi. Gipertoniya kasalligi nishon a'zolari. Gipertoniya kasalligining klinik turlari. Yomon sifatli gipertenzion sindrom. Chegaraviy AG.</p>	
2.2	<p>Simptomatik arterial gipertenziya. Tasnifi. Simptomatik arterial gipertenziyaning umumiy belgilari. Kliniko-laborator va instrumental diagnostik me'zonlari.</p> <p>Renalsimptomatik arterial gipertenziya:</p> <ul style="list-style-type: none"> - renovaskulyar, (buyrak arteriyasi aterosklerotik stenozi, fibromushak displaziyasi, Takayasu aortoarteriiti, buyrak tomirlari trombozi va travmasi); - parenximatoz (surunkali glomerulonefrit, nefroskleroz) - interstitsial nefrit, buyrak tosh kasalligi, gidronefroz; - tuberkulezda, o'smalar, biriktiruvchi to'qima diffuz kasalliklari, septik emboliyalar; - buyraklar tug'ma anomaliyasi (distopiya, polikistoz, jom kosacha tizimi ikkilanishi); - diabetik nefropatyalarda, Kimmelstil – Uilson glomerulosklerozida, amiloidozda. <p>Endokrin SAG. Kliniko-laborator va instrumental diagnostik me'zonlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Konn sindromida; - Buyrak usti bezi idiopatik giperplaziyasida; - Glyukokortikoidga bog'liq giperaldosteronizmida; - Itsenko-Kushing sindromida; - feoxromotsitomada, paragangliomada; - akromegaliyada; - gipofizar SAG; - klimakterik. <p>Kardiovaskulyar (gemodinamik) SAG. Kliniko-laborator va instrumental diagnostik me'zonlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sistolik (ateroskleroz, bradikardiya, aortal yyetishmovchilik); - YUIK, mitral illatda ishemik va dimlanish gipertenziyasi; - aorta koarktatsiyasi; - reologik buzilishlarda (eritremitiya); - giperkinetik kardiovaskulyar sindrom (giperterioz, arteriovenoz anevrizmlar, anemiya). <p>Neyrogen SAG. Kliniko-laborator va instrumenta ldiagnostik me'zonalari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - bosh miya o'smasi va tomir kasalliklari; - MAS yallig'lanishi (ensefalit, meningit, poliomielit, difteriya); - Kontuziya va postemotsion sindrom; - polinevritlar (porfiriya, beri-beri). <p>Ekzogen sababli SAG:</p> <ul style="list-style-type: none"> - tuzlar: - glyukokortikosteroidlar, homiladorlikka qarshi dori vositalari, 	8

	<p>karbenoksolon ta'sirida.</p> <p>Arterial gipertenziyaning alohida turlari.</p> <p>Gipertonik xurujlar. Tasnifi. Patogenetik xususiyatlari.</p> <p>Gipertoniya kasalligi va SAG ni davolash. Antigipertenziv preparatlarning zamonaviy guruhlari:</p> <p>diuretiklar (tiazid, qovuzloq, sulfanilamid, kaliy saqlovchi);</p> <p>B-adrenoblokatorlar (kardioselektiv, kardioselektiv bo'lmagan, aralash);</p> <p>kalsiy antagonistlari (fenilalkinaminlar, digidropiridinlar, benzotiazepinlar);</p> <p>renin-angiotenzin tizimi ingibitorlari (IAPF, AT II antagonistlari).</p> <p>Ikkinchi qator dorilar. Alfa-adrenoblokatorlar, imidazolin retseptorlari agonistlari. Antigipertenziv dorilarning samarali kombinatsiyasi.</p> <p>Gipertonik krizlarni differensirlangan davosi. Nomedikamentoz davou slublari. Xirurgik davou slublari.</p> <p>Gipertoniya kasalligi va SAGning birlamchi va ikkilamchi profilaktikasi. Xavf omillarini bartaraf qilish.</p>	
3	ATEROSKLEROZ. YUIK. STENOKARDIYA.	
3.1	<p>Ateroskleroz haqida umumiy ma'lumot. Etiologiyasi va xavf omillari.</p> <p>Qon zardobi lipoproteidlari. Birlamchi giperlipidemiya tasnifi.</p> <p>Ateroskleroz patogenezi gipotezalari. Yallig'lanishning ahamiyati, ateroma patomorfologiyasi.</p> <p>Joylashishiga qarab klinik simptomatikasi: aorta ravog'i, aorta ko'krak qismi, aortaning qorin qismi, bifurkatsiyasi, mezenterial tomirlar, oyoq tomirlari.</p> <p>Oilaviy giperxolisterinemiya. Ikkilamchi dislipidemiyaning asosiy turlari.</p> <p>Aterosklerozning laborator-instrumental diagnostikasi.</p> <p>Aterosklerozni davolash. Parhez. Medikamentoz davou. Ko'rsatma. Gipolipidemik vositalar tasnifi.</p> <p>Aterosklerozning nomedikamentoz davosi. Profilaktikasi.</p>	8
3.2	<p>YUIK ta'rifi va epidemiologiyasi. Xavf omillari. Tasnifi. YUIKda aterosklerozning ahamiyati.</p> <p>YUIKning patogenezi. Endotelial boshqaruvning buzilishi, NO ahamiyati, ivituvchi va ivishga qarshi tizim, koronar arteriyalar spazmi.</p> <p>"Uyqudagi" va "karaxt" miokard. Tushunchasi. Yuzaga kelish mexanizmi. Diagnostika uslublari. Davoga yondashuv.</p> <p>Uzuluvchi ishemiya ("prekonditsionirlangan" miokard). Tushunchasi. Patofiziologiyasi. Amaliyotdagi ahamiyati.</p> <p>YUIK: to'satdan koronar o'lim. Tushunchasi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Profilaktikasi.</p>	8
3.3	YUIK: Stenokardiya. Tasnifi. Ilk paydo bo'lgan stenokardiya.	8

	<p>Turg'un stenokardiya. Vazospastik stenokardiya. Nostabil stenokardiya. Patogenezi. Diagnostik mezonlari. Og'riqsiz ishemiya. Tushunchasi. Tasnifi. Patogenezi. Diagnostikasi. Stenokardiyaning instrumental diagnostikasi. Differensial diagnostika (Yurak tomir tizimi kasalliklari, suyak-bo'g'im tizimi kasalliklari, o'pka kasalliklari, oshqozon ichak trakti).</p>	
3.4	<p>Stenokardiyaning davolash. Antianginal vositalar tasnifi. Nitratlar, kalsiy antagonistlari, beta-blokatorlar, antiagregantlar, boshqa guruh preparatlari (APF ingibitorlari, periferik vazodilatatorlar, metaboliklar, kaliy kanallari aktivatorlari). Nostabil stenokardiyaning davolash (antianginal, antiagregant, antikoagulyant vositalar). Xirurgik davoga ko'rsatma. YUIKni nomedikamentoz davosi (aorta ichi ballonli kontrapulsatsiyasi, ballonli koronar angioplastika, ateroektomiya, stend o'rnatish, aorto-koronar shuntlash). O'tkir koronar sindrom.</p>	8
4	YUIK. MIOKARD INFARKTI.	
4.1	<p>Miokard infarktining etiologiyasi va patogenezi. Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Patofiziologiyasi. Klassifikatsiyasi. Miokard infarktining klinik shakllari (anginoz, astmatik, gastralgiik, serebral, aritmik, og'riqsiz). Miokard infarktining cho'zilgan va retsidivlanuvchi kechishi. Qayta miokard infarkti Miokard infarktida EKG o'zgarishlar: Q tishcha bilan (o'ta o'tkir, o'tkir, o'tkir osti, chandiqli bosqichlari) Q tishchasiz. Topik diagnostikasi. EKGning qo'shimcha uzatmalari. TIMI baholash-prognostik shkalasi. Miokard infarktining laborator diagnostikasi. KFK, AST, LDG, mioglobin, miozin miqdorini aniqlash. Miokard infarktining rentgenologik, radiologik va ultratovush diagnostikasi. Miokard revaskulyarizatsiyasini baholashda ssintografiyaning ahamiyati. Miokard infarktining differensial diagnozi (perikardit, aorta anevrizmi, o'pka arteriyasi tromboemboliyasi, spontan pnevmotoraks, NSDda kardialgiya, miokardit, miokardiodistrofiya, kardiomiopatiya, oshqozon ichak trakti kasalliklari, va boshqalar bilan).</p>	8
4.2	<p>Miokard infarktining asoratlari. Tasnifi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - ritm va o'tkazuvchanlik buzilishi; - o'tkir va surunkali Yurak yetishmovchiligi, Killip va Kimball tasnifi; - kardiogen shok - me'zonlari, klinik turlari; - Yurak yorilishi; 	8

	<ul style="list-style-type: none"> - Yurak anevrizmi; - perikardit; - infarktdan keyingi stenokardiya; - Dressler sindromi; - Yelka va ko'krak qafasi old devori sindromi; - psixik o'zgarishlar; - siyishning buzilishi, <p>Miokard infarktini davolash. Shifoxonagacha bo'lgan yordam. Miokard infarkti bo'lgan bemorning transportirovkasi.</p> <p>Intensiv terapiya brigadasida miokard infarktini davolash, og'riqni qoldirish. Trombolitik va angikoagulyant terapiya (tenekteplaza, alteplaza, reteplaza, streptokinaza). Ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Miokard infarktida nitratlar.</p> <p>B-adrenoblokatorlar, kalsiy antagonistlari, APF ingibitorlari. Statsionarda bemor rehabilitatsiyasi. Dispanserizatsiya.</p> <p>Miokard infarkti asoratlarini davolash.</p> <ul style="list-style-type: none"> - chap qorincha o'tkir yyetishmovchiligi; - kardiogen shok; - ritm va o'tkazuvchanlik buzilishi; - tromboemboliya; - infarktdan keyingi erta stenokardiya; - perikardit; - Dressler sindromi; <p>O'tkir mirtal yyetishmovchilik va qorinchalar ora to'siq yorilishida taktika.</p> <p>Surunkali Yurak yyetishmovchiligini davolash.</p> <p>Boshqa asoratlarni davolash.</p>	
5	YURAK ARITMISI VA BLOKADASI.	
5.1	<p>Yurak aritmiyasi. Etiologiyasi.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Neyrogumoral boshqaruvning buzilishi - metabolik jarayonlarning buzilishi - Yurakning sklerotik zararlanishi - Yurakning yallig'lanish kasalliklari - Yurakning ishemik zararlanishi - intoksikatsiya ta'siri - Elektrolit balansining buzilishi - ichki a'zolarining zararlanishida reflektor buzilishlar (oshqozon-ichak trakti, o'pka-bronx sistemasi, markaziy asab tizimi kasalliklari) <p>Aritmiyalar tasnifi.</p> <p>Aritmiyalar patogeneza elektrofiziologik mexanizmlari (tezlashgan normal avtomatizm, patologik avtomatizm, trigger faollik, anatomik va funksional strukturalarda re-entry mexanizmi).</p> <p>Etiologiyasi, hosil bo'lish mexanizmi, klinikasi, EKG- me'zonlari, differensial diaqnoz:</p>	8

	<ul style="list-style-type: none"> - sinus taxikardiyasi - sinus bradikardiyasi - sinus aritmiyasi - sinus tuguni quvvatsizlik sindromi - sekin bo‘lmacha ritmi, atrioventikulyar birikma ritmi - ritm boshqaruvchisi migratsiyasi - idiventrikulyar ritm <p>Bo‘lmachalar ekstrasistoliyasi hosil bo‘lish mexanizmi, klinik simptomatikasi, EKG- me’zonlari.</p>	
5.2	<p>Bo‘lmachalar paroksizmal taxikardiyasi. Etiologiyasi. Hosil bo‘lish mexanizmi, klinik simptomatikasi, EKG- me’zonlari. Paroksizmal taxikardiyalarning atipik turlari (politop, ekstrasistoliya A–V blokada bilan). Differensial diaqnoz. Xurujni bartaraf qilishda harakatlar algoritmi (mexanik usullar, medikamentoz, elektroimpuls va retsdivga qarshi davo).</p> <p>Supraventirkulyar retsiprok taxikardiyalar. Turlari. Davolash taktikasi.</p> <p>Bo‘lmachalar xilpirashi va titrashi. Hosil bo‘lish mexanizmi. Etiologiyasi. Klinik ko‘rinishi. EKG-me’zonlari. Ritmning boshqa buzilishlar bilan birgalikda kelishi. Differensial diaqnoz. Davolash. Medikamentoz va nomedikamentsentoz davo (kardioversiya, yuqori chastotali bo‘lmacha EKS<i>i</i>).</p> <p>Tuguncha ekstrasistoliyasi, EKG-me’zonlari. Noparoksizmal A–V taxikardiyalar. Etiologiyasi. Klinik va EKG-me’zonlari. Davolash.</p>	8
5.3	<p>Qorinchalar ekstrasistoliyasi Etiologiyasi. Paydo bo‘lish mexanizmi. Klinik ko‘rinishi. Laun bo‘yicha tasnifi. EKG me’zonlari. Differensial diaqnoz. Davolash va prognoz.</p> <p>Qorinchalar taxikardiyasi. Etiologiya. Paydo bo‘lish mexanizmi. Klinik va EKG me’zonlari (noturg‘un, turg‘un, monomorf, polimorf, ikki yo‘nalishli, piruet). Differensial diaqnoz. Davolash (medikamentoz, elektroimpuls, retsdivga qarshi).</p> <p>Tezlashgan idioventrikulyar ritm. Etiologiyasi. EKG-diaqnostika.</p> <p>Qorinchalar titrashi va fibrillyatsiyasi. Qorinchalar asistoliyasi. Etiologiya. Paydo bo‘lish mexanizmi. EKG diaqnostika. Davolash prinsiplari.</p> <p style="text-align: center;">Yurak blokadalari</p> <p>Yurak blokadalari. Klassifikatsiyasi. Bo‘lmachalar blokadas (sinoatrial, bo‘lmachalar to‘xtashi). Bo‘lmacha ichi blokadas. Etiologiyasi. Paydo bo‘lish mexanizmi. Klinik ko‘rinishi. EKG me’zonlari. Davolash.</p> <p>Atrioventrikulyar blokadalar. To‘liq va noto‘liq. Etiologiyasi. Paydo bo‘lish mexanizmi. Klinik ko‘rinishi. EKG me’zonlari. Davolash.</p> <p>Giss oyoqchalari va tutamlari bo‘yicha o‘tkazuvchanlikning buzilishi. Etiologiyasi. Paydo bo‘lish mexanizmi. Klinik ko‘rinishi. EKG me’zonlari. Davolash.</p>	8

	<p>Elektrofiziologik sindromlar. Frederik sindromi. Qorinchalarning vaqtidan oldin qo'zg'alish sindromi, parasistoliya, Q-T intervali uzayish sindromi. Paydo bo'lish mexanizmi. Klinik ko'rinishi. EKG me'zonlari. Davolash.</p> <p>Aritmiyalarni davolashning asosiy prinsiplari. Antiaritmik dori vositalarni tanlash. Antiaritmik dori vositalarning tasnifi va ta'sir mexanizmi.</p> <p>I va II guruh preparatlarining kliniko-farmakologik xarakteristikasi. Ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Nojo'ya ta'sirlari. Boshqa dori vositalari bilan o'zaro ta'siri. Dozasi va buyurilishi.</p> <p>III va IV guruh preparatlarining kliniko-farmakologik xarakteristikasi. Ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Nojo'ya ta'sirlari. Boshqa dori vositalari bilan o'zaro ta'siri. Dozasi va buyurilishi.</p> <p>Antiaritmik preparatlarning proaritmik effektlari. Glikozid intoksikatsiyasi. Klinik elektro-kardiografik me'zonlari. Davolash.</p> <p>Elektrik kardioversiya va defibrillyatsiya. Kardiostimulyatsiya. Ko'rsatma va qarshi ko'rsatma. Rejim. Davolashning xirurgik usullari.</p>	
6	<p>YURAKNING NOKORONORAGEN KASALLIKLARI (MIOKARDITLAR, MIOKARDIODISTROFIYALAR). PERIKARDITLAR. NSD. ARTERIAL GIPOTONIYA.</p>	
6.1	<p>Yurakning nokoronoragen kasalliklari. Tushuncha. Miokarditlar. Epidemiologiyasi, etiologiyasi. Immun mexanizmlari. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Tashxisning klinik va laborator-instrumental me'zonlari.</p> <p>Davolash. Asosiy prinsiplari. Etiologik davo imkoniyatlari. Glyukokortikosteroidlar buyurishga ko'rsatma. Miokardiodistrofiya. Tushuncha. Etiologik omillari. Miokardiodistrofiyaning kliniko-laborator va instrumental diagnostikasi. Differensial diaqnoz. Davolash.</p>	8
6.2	<p>Perikard kasalliklari tasnifi. Perikardit. Etiologiyasi. Patanatomiyasi, patofiziologiyasi, gemodinamik buzilishlar.</p> <p>O'tkir quruq perikardit. Klinikasi. Diagnostikasi (laborator ko'rsatkichlari, EKG, ExoKG). Differensial diaqnoz. Davolash.</p> <p>O'tkir ekssudativ perikardit. Klinikasi. Diagnostikasi (laborator ko'rsatkichlar, rentgen, EKG. ExoKG, perikard suyuqligini tekshirish). Differensial diaqnoz. Davolash.</p> <p>Yurak tamponadasi. Sabablari. Patofiziologiyasi. Klinikoinstrumental belgilari. Davolash.</p> <p>Konstriktiv perikardit. Etiologiyasi, patogenezi. Klinikasi (konstriktiv sindrom). Diagnostikasi (EKG, rentgen, ExoKG). Davolash.</p>	8
6.3	<p>NSD to'g'risida umumiy ma'lumotlar. Etiologik omillar va patogenezi.</p> <p>Klinik simptomatikasi:</p> <p>a) kardial sindrom;</p>	8

	<p>b) respirator sindrom; v) vegeto-tomir distoniyasi sindromi va vegeto-tomir krizlar; g) nevroitik sindrom; d) dispeptik sindrom va boshqa ko‘rinishlari. NSD diagnostikasi (yuklama bilan EKG sinama, giperventilyatsiya sinamasi, farmakologik sinama). Diagnostik me‘zonlari (NSDni tasdiqlovchi va inkor qiluvchi). Differensial diagnoz: YUIK bilan Gipertoniya kasalligi I daraja bilan. Miokarditlar bilan (revmatik va norevmatik); Miokardiodistrofiyalar bilan; Diffuz toksik bo‘qoq bilan. NSDni davolash va prognozi. Gipotonik holatlar tasnifi. Kollaps va hushdan ketish. Etiologiya va patofiziologiyasi. Kollaps va hushdan ketishning klinik ko‘rinishi. Diagnostikasi. Kollaps va hushdan ketish davosi. Ortostatik gipotenziya. Etiologiyasi. Patofiziologiyasi. Klinikasi. Diagnostikasi. Davolash . Prognozi. Endokrin kasalliklarda gipotoniya (Addison kasalligi, Simond kaxeksiyasi, miksedema).</p>	
7	KARDIOMIOPATIYALAR.	
7.1	<p>Kardiomiopatiya (KMP) to‘g‘risida zamonaviy tushunchalar. Klassifikatsiyasi. O‘ng qorincha aritmogen displaziyasi (Fontan kasalligi). Dilatatsion KMP (DKMP). Turtki beruvchi omillar. Patanatomiyasi. Klinik ko‘rinishi. DKMP diagnostikasi (EKG, ko‘krak qafasi rentgenologik tekshiruvi, ExoKG, miokard biopsiyasi. DKMP differensial diagnozi (boshqa KMPlar bilan, YUIK, miokardit, Yurak illatlari bilan). DKMPlarni davolash (medikamentoz, xirurgik). Prognozi.</p>	8
7.2	<p>Gipertrofik KMP (GKMP). Etiologiyasi. Patogenezi. Patanatomiyasi. Klinikasi. GKMP diagnostikasi (EKG, ko‘krak qafasi rentgenologik tekshiruvi, ExoKG). GKMPlar differensial diagnozi (boshqa KMPlar bilan, aorta og‘zi stenozi bilan, YUIK bilan). GKMPlarni davolash (medikamentoz, xirurgik). Prognozi. Miokardning restriktiv kasalliklari. Etiologiyasi. Patogenezi. Endomiokardial fibroz. Leffler fibroplastik parietal endokarditi. Fibroelastoz. Klinikasi. Diagnostikasi. Amiloidozda, gemoxromatozda va sarkoidozda miokard zararlanishi, semiotika, klinik va paraklinik diagnostikasi. Miokardning restriktiv zararlanishini davolash (medikamentoz,</p>	8

	xirurgik).	
8	KATTALARDA YURAK ILLATLARI (TUG‘MA VA ORTTIRILGAN YURAK ILLATLARI).	
8.1	<p>Tug‘ma Yurak illatlari (TYUI). Ta’rifi. Bemorlarda qon aylanishi yyetishmovchiligi rivojlanishining patofiziologik mexanizmlari.</p> <p>Tug‘ma Yurak illatlari(TYUI): Bo‘lmachalararo to‘siq nuqsoni – tashxisning klinik va instrumental me’zonlar. Kechishi. Oqibati.</p> <p>TYUI: Qorinchalararo to‘siq nuqsoni– tashxisning klinik va instrumental me’zonlari. Kechishi. Oqibati.</p> <p>TYUI: Ochiq arterial yo‘l.Tashxisning klinik va instrumental me’zonlari. Kechishi. Oqibati.</p> <p>TYUI: Fallo tetradasi. Tashxisning klinik va instrumental me’zonlari. Kechishi. Oqibati.</p> <p>TYUI: Aorta koarktatsiyasi. Tashxisning klinik va instrumental me’zonlari. Kechishi. Oqibati.</p> <p>Ebshteyn anomaliyasi, Eyzemeyger kompleksi.Tug‘ma mitral qopqoq stenoz va yyetishmovchiligi.</p>	8
8.2	<p>Orttirilgan Yurak illatlari. Tushuncha. Klassifikatsiyasi. Mitral qopqoq yyetishmovchiligi(MQE). Etiologiyasi. Yurak ichi gemodinamikasining buzilishi. Kompensatsiya mexanizmlari. Klinik variantlari (revmatik MQE, YUIKda, ikkilamchi MQE, mitral qopqoq prolapsi).</p> <p>Revmatik MQE. Klinik-fizik ma’lumotlari. Instrumental tashxisi (EKG, FKG, ko‘krak qafasi rentgenografiyasi, ExoKG). Tashxislashdagi qiyinchiliklar va xatolar. Kechishi. Asoratlari. Davolash. Oqibati. Jarrohlik usulida davolashga ko‘rsatmalar.</p> <p>Mitral qopqoq prolapsi. Tushuncha.Patogenezi. Klinikasi. Tashxisning instrumental me’zonlari. Davolash taktikasi.</p> <p>Mitral stenoz (MS). Yurak ichi gemodinamikasining buzilishi. Kompensatsiya mexanizmlari. Klinik-fizik ma’lumotlari. Instrumental tashxisi (EKG, FKG, ko‘krak qafasi rentgenografiyasi, ExoKG). Tashxislashdagi qiyinchiliklar va xatolar. Asoratlari. Kechishi. Davolash. Oqibati. Jarrohlik usulida davolashga ko‘rsatmalar.</p> <p>ME va MSni birga kelishi. Variantlari. Klinik va tashxislash me’zonlari. YUE bor bemorlarni olib borish taktikasi.</p>	8
8.3	<p>Aortal qopqoq yetishmovchiligi. Etiologiyasi. Yurak ichi gemodinamikasining buzilishi.Kompensatsiya mexanizmlari.Revmatik AQE. Klinik-fizik me’zonlari. Instrumental tashxisi (EKG, FKG, ko‘krak qafasi rentgenografiyasi, ExoKG). Tashxislashdagi qiyinchiliklar va xatolar. Kechishi. Asoratlari. Davolash. Operatsiyaga ko‘rsatmalar. O‘tkir AQE. Paydo bo‘lish mexanizmlari. Tashxisi. Davolash.</p> <p>Aortal stenoz (AS). Etiologiyasi. Yurak ichi gemodinamikasining buzilishi.Kompensatsiya mexanizmlari.Revmatik AS. Klinik-fizik</p>	8

	<p>ma'lumotlari. Instrumental tashxisi (EKG, FKG, ko'krak qafasi rentgenografiyasi, ExoKG).Differensial diagnozi. Kechishi. Jarrohlik usulida davolashga ko'rsatmalar.</p> <p>AQE va AS ni birga kelishi. Variantlari. Klinik-diagnostik me'zonlari. Bemorlarni olib borish taktikasi.</p> <p>Uch tavaqali klapan illatlari (yyetishmovchilik va stenoz). Etiologiyasi. Yurak ichi gemodinamikasining buzilishi.Kompensatsiya mexanizmlari. Klinik-fizik ma'lumotlari. Instrumental tashxisi (EKG, FKG, ko'krak qafasi rentgenografiyasi, ExoKG). Kechishi. Oqibati. Tashxislashdagi qiyinchiliklar. Davolash taktikasi.</p> <p>Ko'p klapanli Yurak illatlari.</p> <p>a) MSni aortal yyetishmovchilik bilan birga kelishi;</p> <p>b) MENi AE bilan birga kelishi;</p> <p>v) MSni AS va trikuspidal stenoz bilan birga kelishi.</p> <p>Klinikmanzarasi. Diagnostikasi. Taktika.</p>	
9	INFEKSION ENDOKARDIT	
9.1	<p>Infekcion endokardit. Etiologiyasi. NASEK guruhi mikroorganizmlari to'g'risida tushuncha. Patogenezi. Patanatomiyasi. Klassifikatsiyasi.</p> <p>Klinik namoyon bo'lishi. Narkomanlarda, protez klapanli bemorlarda va TYUI bo'lgan keksalarda klinik kechishining o'ziga xos xususiyatlari.</p> <p>Infekcion endokardit diagnostikasi (umumklinik, biokimyoviy,bakteriologik tekshiruvlar, ExoKG). Tashxislash me'zonlari. Differensial diagnoz (infekcion kasalliklar, qon kasalliklari, TQB, Yurak revmatik kasalligi bilan). Kechishi. Asoratlari.</p> <p>Infekcion endokarditni davolash. Infekcion endokarditda antibakterial terapiya. Emperik va etiologik davolash sxemasi. Yurak klapani va sun'iy klapan zararlanganda davolashdagi o'ziga xos xususiyatlar. Gormonal terapiya imkoniyatlari. Operatsiyaga ko'rsatma.</p>	8
10	YURAK YYETISHMOVCHILIGI. O'PKA-YURAGI.	
10.1	<p>O'tkir va surunkali QAE. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. YUE patogenezi (Chap qorinchani remodelirlanishi, neyrohumoral regulyatsiya mazmuni va ahamiyati—renin-angiotenzin sistemasi, aldosteron, simpatoadrenal sistemasi, kallikrein-kinin sistemasi, periferik qon aylanishning ahamiyati). Kardial shishlar hosil bo'lish mexanizmi.</p> <p>QAE klassifikatsiyasi. O'tkir (Yurak astmasi, o'pka shishi, kardiogen shok) va surunkali(chap qorinchali, o'ng qorinchali, total) Yurak yyetishmovchiligining klinik namoyon bo'lishi.</p>	8
10.2	YUE diagnostikasi. Zo'riqishli sinamalar EKG, ExoKG, ko'krak qafasi rentgenografiyasi, spiroergografiya.	8

	YUEni davolash. O'tkir YUEni davolash (Yurak astmasi, o'pka shishi, kardiogen shok). Surunkali YUEni davolash (tartib, dieta, kislorodli terapiya, Yurak glikozlari, musbat inotrop ta'sirli glikozid bo'lmagan dorilar, diuretiklar, periferik vazodilyatorlar, metabolik dorilar).	
10.3	O'pka-yuragi. Ta'rif. Etiologiyasi, patogenezi, klassifikatsiyasi. O'tkir, o'tkir osti va surunkali o'pka-yuragi klinik manzarasi. O'pka-yuragining laborator-instrumental diagnostikasi. Kompensatsiyalangan va dekompensiyalangan o'pka-yuragining me'zonlari. O'pka va Yurak yyetishmovchiliging differensial diagnozi. Surunkali o'pka-yuragini davolash (birlamchi o'pka kasalliklarini davolash-bronxolitiklar, balg'am ko'chiruvchilar, glyukokortikosteroid dorilar; Yurak glikozlari, diuretiklar, APFingibitorlari, kalsiy antagonistlari, antikoagulyantlar, boshqa davolash usullari — oksigenoterapiya, giperbarik oksigenatsiya, ekstrakorporal davolash usullari).	8
	Jami	192 soat
11	BUYRAKLAR ANATOMIYASI VA FIZIOLOGIYASI. NEFROLOGIK KASALLIKLARNING KLIINIK-LABORATOR SIMPTOMLARI, ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA VA DAVOLASH USULLARI.	
11.1	Buyrakning anatomofiziologik xususiyatlari. Koptokchalar filtratsiyasi. Buyrak kanalchalarida moddalarning sekretiya va reabsorbsiyasi. KIM ni boshqarilishi. Siydikning osmotik suyulishi va konsentratsiyasi. Buyrakning inkretor va metabolik funksiyasi. Nefrologiyada asosiy tekshiruv metodlarini klinik baxolash. Umumiy klinik tekshiruvlar. Buyrak kasalliklarida siydikning tekshirish metodlari. Buyrakning funksional holatini baholash (koptokchalar filtratsiyasi, KIM boshkarilish xususiyatlari). Asosiy nefrologik sindromlar. Proteinuriya. Gematuriya Nefrotik sindrom. O'tkir nefrotik sindrom. Gipertonik sindrom. Kanalchalar disfunksiyasi. Nefropatiya faoligining klinik xususiyatlari. Buyrakning ultratovush skanerlash. Umumiy prinsiplari. Ko'rsatma. Buyrak kasalliklarida ultratovush sindromlar. Ultratovush skanerlashni baholash. Rentgenologik tekshiruv metodlari (umumiy tasviri, ekskretor urogramma). Ko'rsatma. Qarshi ko'rsatma. Urogrammani baholash.	

	Radioizotop renografiya. Ko'rsatma. Qarshi ko'rsatma. Parametrlarni hisoblash sxemasi. Buyrak qon tomir sistemasining rentgenologik tekshiruvi. Angiografiya va venografiyaga ko'rsatma. Angiogrammani baholash. Buyrak biopsiyasi. Ko'rsatma. Qarshi ko'rsatma (nisbiy va absolyut). Natijalarni baholash.	
12	GLOMERULONEFRITLAR.	
12.1	Glomerulonefritlar. Etiologiya. Klassifikatsiya. Glomerulonefritlar morfologiyasi. O'tkir glomerulonefrit. Tez progressirlanuvchi glomerulonefrit. Surunkali glomerulonefrit (SGN). SGN ning klassik variantlari. SGN morfologik formalarining klinik xarakteristikasi. Glomerulonefritlar tashhisi va differensial tashhisi. Interstitial nefrit. Glomerulonefritni davolash. Umumiy yondoshuv. Glomerulonefrit klinik-morfologik variantlarini davolash. Glomerulonefritlarda sanator-kurort davolash. Dispanserizatsiya. Tubulointerstitsial nefropatiyalar. O'tkir va surunkali.	8
13	PIELONEFRITLAR.	
13.1	Terminologiya va klassifikatsiya savollari. Epidemiologiya. Etiologiya. Patogenez. Morfologiya. O'tkir pielonefritning klinikasi, asorati, tashhisi va differensial tashhisi. Homiladorlar va yoshi kattalarda o'ziga xosligi. Dispanserizatsiya. O'tkir pielonefritni davolash va prognozi. Surunkali pielonefrit klinik simptomatikasining o'ziga xos xususiyatlari. Asorati. Surunkali pielonefritning tashxisi va differensial tashhisi. Surunkali pielonefritni davolash va prognozi. Surunkali pielonefritni sanator-kurort davolash. Ko'rsatma. Qarshi ko'rsatma. Dispanserizatsiya.	8
14	NEFROTİK SINDROM. BUYRAK AMILOIDOZI.	

14.1	<p>Nefrotik sindrom. Etiologiyasi, patogenezini. Morfologik asosi. Klassifikatsiyasi.</p> <p>Klinik-laborator simptomatikasi. Asoratlari. Nefrotik kriz.</p> <p>Nefrotik sindromning diagnostikasi.</p> <p>Nefritda, amiloidozda, BTK da, sistemali vaskulitda, o'smalarda, silda, o'tkir osti infeksiyon endokarditda, surunkali faol hepatitda, revmatoid artritda, qandli diabetda, dorili nefropatiyada nefrotik sindrom bilan differensial diagnostika (etiologiyasi, morfologik variantini aniqlab).</p> <p>Nefrotik sindromni davolash. Davolashning etiologik prinsiplari. Faol patogenetik terapiyaning imkoniyatlari. Nefrotik krizni davolash.</p>	8
14.2	<p>Buyrak amiloidozi. Epidemiologiyasi. Klassifikatsiyasi.</p> <p>Amiloidoz morfogenezi va patogenezining zamonaviy nazariyalari.</p> <p>Amiloidoz bosqichlariga ko'ra klinik va laborator-instrumental belgilari. Kechishi. Asoratlari.</p> <p>Buyrak amiloidozini davolash. Asosiy kasallikni davolash. Parhezlarining o'ziga xos xususiyatlari.</p>	8
15.	BUYRAK YYETISHMOVCHILIGI.	
15.1	<p>O'tkir buyrak yetishmovchiligi (O'BY). Etiologiyasi.</p> <p>Klassifikatsiyasi.</p> <p>O'BY patogenezini.</p> <p>O'BYning bosqichlariga ko'ra klinikasi.</p> <p>O'BYning laborator-instrumental diagnostikasi.</p> <p>O'BYni davolash. Parhez, suv-tuz rejimi. Konservativ davolash.</p> <p>O'BYda gemodializ, gemosorbsiya. Ko'rsatma.</p> <p>Surunkali buyrak yetishmovchiligi (SBY). Etiologiyasi, patogenezini, klassifikatsiyasi.</p> <p>Tashhis me'zonlari. Qiyosiy tashhis.</p> <p>SBY ni davolash. Prinsiplari. Parhez, suv-tuz rejimi. Ichak dializi.</p> <p>Gipotenziv va antianemik terapiya. Uremik kardiopatiya.</p> <p>Atsidozni korreksiyalash. Uremik osteodistrofiya va infeksiyon asoratlarni davolash.</p>	8
	Jami:	48 soat
	JAMI SEMESTR BO'YICHA	240 soat
	2-semestr	
16	NAFAS TIZIMI KASALLIKLARI FUNKSIONAL DIAGNOSTIKASI. NAFAS TIZIMI KASALLIKLARI KLINIKO-LABORATOR VA INSTRUMENTAL SIMPTOMATIKASI. ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA VA DAVOLASH USULLARI.	

16.1	<p>NT morfologiyasi. Umumiy ma'lumotlar. Nafas yo'llari tuzilishi. Siliar apparat molekulyar strukturasi. Atsinusning tuzilishi. O'pkaning qon va limfa tomirlari. O'pka va nafas yo'llari innervatsiyasi. NTning lokomotor apparati. APUD tizimi va uning nafas tizimini boshqarishdagi ahamiyati.</p> <p>Tashqi nafasning fiziologik mexanizmlarining buzilishi. Tashqi nafas sistemasi va uning vazifalari. O'pkaning hajmlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nafas olish rezerv hajmi - nafas hajmi - nafas chiqarish rezerv hajmi - o'pkaning qoldiq hajmi <p>O'pka sig'implari: - o'pkaning tiriklik sig'imi</p> <ul style="list-style-type: none"> - nafas olish sig'imi - funksional qoldiq sig'imi <p>o'pkaning umumiy sig'imi.</p> <p>NT patomorfologiyasi. O'pka himoya reaksiyalarining xususiyatlari. O'pkada regeneratsiya jarayonlari. O'pka to'qimasi metaplaziyasi. O'pkaga havo to'lishining buzilishi. Pnevmoskleroz.</p> <p>Nafas olish mexanikasi. Alveolyar ventilyatsiya. O'pka ventilyatsiyasi simpatik va parasimpatik boshqarilishi. O'pkada qon aylanishi. Ventilyatsion-perfuzion munosabat. Sig'im-oqimi egriligi va uning interpritatsiyasi. O'pkada gazlar diffuziyasi. Qondagi gazlar va kislota-ishqoriy sistema.</p> <p>Nafas regulyatsiyasi, teoriyalari. MNSning ahamiyati. Nafas regulyatsiyasi buzilishlari.</p>	5
	<p>O'pka kasalliklarining klinik diagnostikasi. Kasallikning subyektiv belgilari. Obyektiv tekshiruvlar. Palpatsiya, perkussiya va auskultatsiya ma'lumotlarini batafsil tahlil qilish va ularning qiyosiy tashxis uchun ahamiyati.</p> <p>Umumklinik va bioximik laborator tekshiruv usullari.</p> <p>Rentgenologik va radionuklid tekshiruv usullari (an'anaviy rentgenologik usullar, o'pka KTsi, o'pka tomirlari kontrastli rentgen tekshiruv usullari, PET). Rentgenologik simptomlarga muvofiq diagnostik tekshiruv algoritmi.</p> <p>Tashqi nafas sistemalarini tekshirish va ularning vazifalari. Kompyuter spirometriyasi.</p> <p>Endoskopik tekshirish usullari. VAT (video-assistirlangan tarokoskopiya). Pulmonologiyada biopsiyaning endoskopsiz turlari, ko'rsatma va interpritatsiyasi. Mikrobiologik va virusologik tekshirish usullari. PZR-diagnostika.</p> <p>Immunologik tekshirish usullari. PSR-diagnostika.</p> <p>Sitologik tekshirish usullari (balg'am, bronxial ajralma, biopsiya material). Balg'am yig'ish qoidasi, yolg'on musbat natijalarning taxlili. O'pka va plevrada morfoloik tekshiruvlar xususiyatlari.</p>	5

17.	O‘TKIR RESPIRATOR KASALLIKLAR. O‘PKADA ALLERGIK JARAYONLAR.	
17.1	<p>O‘RK. Ta’rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi, moyillik omillari, patogenezini. Gripp, Paragripp viruslarining zamonaviy shtammlari, diagnostika va davolashning o‘ziga xosligi. xususiatlari, Tashxisni shakllantirish.</p> <p>Klinikasi. Laborator -instrumental diagnostikasi. Diaqnoz verifikatsiyasi. Differensial diaqnozi. Davolash. Profilaktikasi va reabilitatsiyasi.</p> <p>O‘pkada allergik jarayonlar. Ta’rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi va patogenezini. Spetsifik va nospetsifik immunitet. Mahalliy va umumiy immunitet. Giperergik reaksiya molekulyar mexanizmi. Antigen-prezentatsiya va sekin tipdagi allergiya reaksiya shakllanishida interleykin ahamiyati.</p> <p>O‘pkada allergik jarayonlar klassifikatsiyasi: O‘pka eozinofilli infiltratlari: - Leffler sindromi - o‘tkir og‘ir eozinofil sindromi - o‘pka surunkali infiltratlari - tropik eozinofilli infiltratlari</p> <p>Lokalizatsiyalangan autoimmun va sitotoksik sindromlar: - Yurak va perikard shikastlanganda: infarktdan keyingi, perikardotomiyadan keyingi, travmadan keyingi - BTDKlarida, revmatizmda, revmatoid kasalliklarda - o‘pka lokalizatsiyali Vegener granulematozi - Gudpascher sindromi.</p>	5
17.2	<p>Ekzogen allergik bronxioloalveolitlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Fermer o‘pkasi - konditsionerdan foydalanuvchi o‘pkasi - bissinoz - aspergilez - pivo pishiruvchi o‘pkasi - pishloq pishiruvchi o‘pkasi - suberoz - zamburug‘ teruvchi o‘pkasi - sekvoyoz - parranda boquvchi o‘pkasi - mo‘ynado‘z o‘pkasi <p>O‘pkada diffuz jarayonlar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Xamen-Rich kasalligi - Bek sarkaidozi <p>Dori vositalari bilan bog‘liqliq o‘pka sindromi</p> <ul style="list-style-type: none"> - infeksiyon-allergik interstitsial shish va diffuz bronxioloalveolit - o‘choqli va aralash pnevmoniyaga o‘xshash allergik pnevmonitlar va plevropnevmonitlar 	5

	<ul style="list-style-type: none"> - o'pka eozinofilsiz infiltratlari va retsidivlanuvchi hajmli jarayonlar. Klinikasi. Laborator-instrumental ma'lumotlar Diagnozi. Diagnoz verifikatsiyasi. Differensial diagnoz. - Davolash. 	
18	O'TKIR PNEVMONIYALAR.	
18.1	<p>O'tkir pnevmoniyalar. Epidemiologiyasi. Klassifikatsiyasi. Patogenezi. Qo'zg'atuvchi bilan bog'liq patogenetik xususiyatlari (bakterial, virusli, zamburug'li, spetsifik qo'zg'atuvchilar). HAP, XCAP, VAP-pnevmoniyalar tushunchasi.</p>	5
18.2	<p>Klinik manzarasi. Klinik-laborator va instrumental simptomatikaning xususiyatlari.</p> <ul style="list-style-type: none"> - birlamchi bakterial pnevmoniya - fridlender pnevmoniyasi - o'choqli -stafilokokkli - streptokokkli - ko'k yiring tayoqchasi chaqirgan - gemofil tayoqcha chaqirgan - legionellali. 	5
18.3	<p>Ikkilamchi o'tkir bakterial pnevmoniyalar. Klinik-laborator va instrumental simptomatikaning xususiyatlari.</p> <ul style="list-style-type: none"> -aspiratsion - surunkali bronxitli bemorlarda - operatsiyadan keyingi - travmatik - infarktli. 	5
18.4	<p>Nobakterial qo'zg'atuvchilar oqibatidagi pnevmoniyalar. Klinik-laborator va instrumental simptomatikaning xususiyatlari. Rentgenogramma va MSKT natijalarini muxokama qilish.</p> <ul style="list-style-type: none"> - tojdor virusli pnevmoniyalar - adenovirusli - gripvozli - paragripp virusi bilan bog'liq -respirator-sinsitial virus bilan bog'liq -ornitozli -mikoplazmali -ku-rikketsiozli - dorili. 	5
18.5	<p>O'tkir pnevmoniyalar diagnostikasi va differensial diagnostikasi (o'pkadagi, o'pkadan tashqari)</p> <p>Davolash. Antibakterial terapiya. Zamonaviy antibiotik guruhleri. Penitsillinlar, yarim sintetik penitsillinlar, makrolidlar, aminoglikozidlar, I-IV nasl sefalosporinlar, tetratsiklinlar,</p>	5

	levomitsetin, meropenemlar va boshqa antibiotiklar va antibakterial dorilar. Noma'lum etiologiyali pnevmoniyalarda antibiotikni tanlash. Antibakterial dorilarni kombinatsiyasini qo'llash. Antibakterial terapiya davomiyligi va uni to'xtatish me'zonlari.	
18.6	O'tkir pnevmoniyalarning nospetsifik terapiyasi. Geparin, glyukokortikosteroidlar tavsiya qilishga ko'rsatmalar. Zamonaviy balg'am ko'chiruvchi dorilar. Nospetsifik mahalliy va umumiy himoya omillarini stimulyatsiya qiladigan dorilar. O'tkir pnevmoniyalarni davolashda fizik usullar. O'pka fizkulturasi. Sanator-kurort davo. Reabilitatsiyasi. Dispanserizatsiyasi. Shifokorlik-mehnat ekspertizasi. Profilaktikasi.	5
19	O'PKANING SURUNKALI OBSTRUKTIV KASALLIKLARI. PNEVMOSKLEROZ.	
19.1	O'pka surunkali nospetsifik kasalliklari (O'SNK). Ta'rifi. Klassifikatsiyasi. Birlashtiruvchi belgilari. Surunkali bronxit. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi, moyillik omillari, patogenezi. Aktiv va passiv chekishning O'SNK rivojlanishidagi ahamiyati. Spetsifik va nospetsifik himoya omillari. Himoyaning immunologik omillari.	5
19.2	Surunkali bronxit klassifikatsiyasi. Surunkali obstruktiv va noobstruktiv bronxit klinik manzarasi. Obstruksiyaning klinik belgilari. Differensial tashxis uchun patognomik belgilar.	5
19.3	Surunkali bronxitning laborator-instrumental diagnostikasi. Pikfloumetriya (GOLD assotsiatsiyasi standartlari). O'SNKda spirografik egrilikning o'ziga xosligi. Balg'amning mikrobiologik va immunologik xarakteristikasi. Alfa-1-antitripsin miqdorini va genotipni aniqlash. Tashxis me'zonlari. Differensial diagnoz.	5
19.4	Surunkali bronxitni davolash - antibakterial terapiya, qo'llashga ko'rsatmalar, antibakterial davoning optimal sxemasi. - drenaj funksiyani yaxshilash - balg'am ko'chiruvchi dorilar. Klassifikatsiyasi, ta'sir mexanizmi - bronxodilatatorlar, klassifikatsiyasi, ta'sir mexanizmi, nojo'ya ta'sirlari - nafas yetishmovchiligini korreksiya qilish - o'pka gipertenziyasini davolash - GKS terapiya - immunomodulyatorlar - nomedikamentoz davolash usullari	5
19.5	O'pka emfizemasi. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi, patogenezi. Patogenetik formalari. Patomorfologik o'ziga xosligi. Klassifikatsiyasi. Diaqnoz formulirovkasi. Klinik manzarasi.	5

19.6	O'pka emfizemasi. Laborator-instrumental diagnostikasi. KT asosida diagnoz verifikatsiyasi. Differensial diagnostikasi. Davolash.	5
19.7	Pnevmoskleroz. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi, patogenezini. Klinik manzarasi. Laborator-instrumental diagnostikasi. Diagnoz verifikatsiyasi. Diagnoz formulirovkasi. Differensial diagnostikasi. Davosi. Nafas yetishmovchiligi va o'pka gipertenziasini korreksiya qilish usullari. Profilaktikasi.	5
20	BRONXIAL ASTMA	
20.1	BA. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. BAning etiologik va patogenetik tasnifi. BAda pog'ona stratifikatsiyasi tushunchasi. Etiologiyasi va patogenezini. BAdagi immunopatologiya. Immunitetning maxalliy va umumiy omillari. Xavf omilari. Trigger omillar. Tashqi nafas vazifalari. Bronxial obstruksiyaning diagnostik usullari.	5
20.2	BA klinikasi - astma xurujlari - BA kechishi - astmatik status, bosqichlari - boshqa klinik turlarining o'ziga xos xususiyatlari. Laborator-instrumental diagnostikasi. Diagnoz verifikatsiyasi. Differensial diagnostikasi. Diagnoz formulirovkasi.	5
20.3	BAning og'irlik darajalari BAning davolash: Etiologik davolash BAning patogenetik terapiyasi. Immunologik fazasi: - spetsifik giposensibilizatsiya - nospetsifik giposensibilizatsiya; - glikokortikosteroidlar bilan davolash. Ko'rsatmalar. Qarshi ko'rsatmalar. - sitostatiklar bilan davolash. Ko'rsatmalar. Qarshi ko'rsatmalar. - immunomodulyatorlar va ekstrakorporal immunokorreksiya usullari.	5
20.4	BAning patogenetik davosi. Patofiziologik fazasi: - membranostabilizatorlar; - ekstrakorporal immunofarmakoterapiya; - yallig'lanish, allergiya, bronxospazm mediatorlarini ingibitsiyalash; - antioksidantlar.	5
20.5	BAning patogenetik davosi. Patofiziologik fazasi: - bronxodilatatorlar. Klassifikatsiyasi. - balg'am ko'chiruvchilar. Klassifikatsiyasi - Zaxarin-Geda nuqtasini blokadasi	5

	<ul style="list-style-type: none"> - fizioterapiya <p>BAni nomedikamentoz davosi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - massaj va postural drenaj - baroterapiya - oksigenoterapiya - nafas gimnastikasi. Usullari. Ta'sir mexanizmi. - iglorefleksoterapiya va Su-Djok terapiya. - klimat va balneoterapiya 	
20.6	<p>BAni boshqa patogenetik turlarini davolash:</p> <ul style="list-style-type: none"> - infeksiyaga bog'liq BA. Antibakterial dorilarni qo'llashga ko'rsatma. - disgormonal varianti. Glyukokortikosteroid yetishgmovchiligini korreksiya qilishi. Gormonga bog'liqlikni kamaytirish. Dizovarial buzilishlarni korreksiyalash. Erkak jinsiy gormonlari buzilishini korreksiya qilish. - autoimmun varianti. Sitostatiklarni qo'llashga ko'rsatmalar va qarshi ko'rsatmalar. - adrenergik disbalans - nerv-patogenetik varianti - jismoniy zo'riqishdagi astma - aspirinli astma - vagotonik varianti - ovqat bilan bog'liq BA - tungi BA. 	5
20.7	<p>BA xurujlarini bartaraf etish.</p> <p>Astmatik statusni bartaraf etish</p> <ul style="list-style-type: none"> - nisbiy kompensatsiya bosqichi - gung o'pka bosqichi - gipoksemik koma - astmatik statusni anafilaktik va anafilaktogen variantlarini davolash. <p>BAni davolashga zamonaviy yondashuv. Pag'onali terapiya. Ingalyatsion yallig'lanishga qarshi va bronxodilatator dorilar. Kombinatsiyalangan dorilar. Qo'llash usullari. Bronxial obstruksiyanı nazorat qilish.</p>	5
21	BRONXOEKTATIK KASALLIK. PLEVRA KASALLIKLARI.	
21.1	<p>Bronxoektatik kasallik. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiya va patogenezi, klassifikatsiyasi. Klinikasi. Laborator va instrumental diagnostikasi. Vizualizatsiya usullari. Diaqnoz verifikatsiasi. Differensial diagnostikasi. Bronxoektatik kasallik va bronxoektazni surunkali bronxitdan farqi. Davolash va profilaktikasi.</p>	5
21.2	<p>Plevra kasalliklari. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiya va patogenezi. Plevra kasalliklari klassifikatsiyasi. Plevral mezotelial displaziya to'g'risida tushuncha, psevdotumor, endometrioz, plevra</p>	5

	o‘smalari.	
21.3	Plevritlar. Etiologiya. Fibrinoz va ekssudativ plevritlar patogenezi. Quruq plevrit klinikasi. Ekssudativ plevrit klinikasi. Differensial diagnostik algoritm.	5
21.4	Plevritlarning laborator va instrumental diagnostikasi (plevral suyuqlik taxlili, rentgen tekshiruvi, UTT, plevral quyqaning bakteriologik tekshiruvi, torakoskopiya, biopsiya, sitologik tekshiruv). Transsudat va ekssudatning differensial diagnostikasi.	5
21.5	Plevritlarning klinik-laborator va rentgenologik me’zonlari: <ul style="list-style-type: none"> - pnevmoniyalarda - plevra empiemasida - o‘pka infarktida - tuberkulezda(silda) - revmatoid artritda - pankreatitda - o‘pka o‘smalarida - o‘pka arteriyalari tizimidagi emboliyalarda. Tezkor diagnostika algoritmi va umumiy ahvoli korreksiyasi. 	5
21.6	Plevritlarning davosi. Konservativ davo. Plevral punksiyaga ko‘rsatmalar. Yiringli plevritning davosi. Xirurgik davoga ko‘rsatmalar. Bronxoektotik kasalliklar va plevritlar to‘g‘risidagi ma’lumotlarni xulosa qilish.	5
	Jami	150 soat
	3-semestr	
22	OVQAT HAZM QILISH TIZIMI FUNKSIONAL ANATOMIYASI. OVQAT HAZM QILISH A’ZOLARI KASALLIKLARI KLINIK VA LABORATOR SIMPTOMLARI, ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA VA DAVOLASH USULLARI.	
22.1	Qizilo‘ngach va oshqozon funksional anatomiyasi. Qizilo‘ngach kasalliklari klinik simptomlari (disfagiya, og‘riq, uqchish, kekirish). Oshqozon kasalliklari klinik simptomatikasi. Og‘riq, dispeptik, asteno-nevrotik sindromlarning xususiyatlari. Qizilo‘ngach va oshqozon kasalliklarining funksional diagnostikasi zamonaviy metodlari. Oshqozon sekretsiyasi stimulyatorlari. O‘n ikki barmoq ichak funksional anatomiyasi, klinik-laborator simptomatikasi. Ingichka ichak funksional anatomiyasi. Ingichka ichak kasalliklari klinik simptomatikasi. Og‘riq, dispeptik, asteno-nevrotik, anemik, distrofik sindromlarning xususiyatlari. Laborator testlar. Ingichka ichak funksiyasini baholash. Yuklamali testlar. Ko‘rsatma, qarshi ko‘rsatma, natijalar taxlili. Yo‘g‘on ichak funksional anatomiyasi. Klinik simptomatikasi (ichak dispepsiyasi, og‘riq, asteno-nevrotik sindromlar). Yo‘g‘on ichak	7

	<p>kasalliklarining funksional diagnostik metodlari.</p> <p>O't pufagi va o't yo'llari funksional anatomiyasi. Klinik simptomatologiyasi. Laborator va funksional diagnostikasi.</p> <p>Jigar funksional anatomiyasi. Gepatologiyadagi klinik va laborator sindromlar. Jigar kasalliklarida zamonaviy funksional tekshiruv usullari.</p> <p>Oshqozon osti bezi funksional anatomiyasi. Klinik simptomatologiyasi. Tashqi va ichki sekretiya buzilishining laborator va funksional diagnostik metodlari. Shmidt parhezi. Yuklamali testlar.</p> <p>Jigar, normada va patologik holatlarda jigar va o't yo'llari exo anatomiyasi va strukturasi. O't pufagi anatomiyasi variantlari. Jigar qon-tomir tizimi. Jigarning segmentar tuzilishi. Gepatitlar, gepatozlar, fibroz, sirrozlar, kistalar, o'smalar, tomirlar patologiyasi, xoletsistitlar, konkrementlar.</p> <p>Oshqozon osti bezi. Normada va patologik holatlarda oshqozon osti bezi exo anatomiyasi va strukturasi. Pankreatitlar, virsung yo'li toshi, uning kengayishi, hajmli hosilalarning mavjudligi, kistalar.</p> <p>Taloq. Normada va patologik holatlarda taloqning exo anatomiyasi va strukturasi. Splenomegaliya, hajmli hosilalarning mavjudligi, kistalar. Taloq venalarining o'lchamlari.</p>	
22.2	<p>Assit va gidrotoraksning exo-belgilari. Portal gipertenziya exo-belgilari. Ichki organlar tug'ma anomaliyalari, travmalar. Qorin bo'shlig'i hajmli hosilalari.</p> <p>Qorin bo'shlig'i umumiy rentgenogrammasi. Tekshiruv o'tkazishga ko'rsatmalar.</p> <p>MIT rentgenoskopiya va rentgenografiyasi. Tekshiruv o'tkazishga ko'rsatmalar. Funksional va organik kasalliklar belgilari (yara kasalligi, oshqozon va ichaklar raki).</p> <p>Xoletsistografiya. Kontrast moddalar turlari. Tekshiruv o'tkazishga ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalar. Natijalarni baholash va interpretatsiyasi.</p> <p>Irrigioskopiya va irrigografiya. Tekshiruv o'tkazishga ko'rsatmalar. Spastik kolit, o'smalar, nospetsefik yarali kolit, Kron kasalligi, yo'g'on ichak divertikulining belgilari.</p> <p>Radioizotop gepatografiya. Tekshiruv tamoyillari. Tekshiruv o'tkazishga ko'rsatmalar. Natijalar interpretatsiyasi.</p> <p>Jigarni skaneri. Tekshiruv tamoyillari. Tekshiruv o'tkazishga ko'rsatmalar. Natijalar interpretatsiyasi.</p> <p>Qorin bo'shlig'i kompyuter tomografiyasi. Tekshiruv tamoyillari. Tekshiruv o'tkazishga ko'rsatmalar. Natijalar interpretatsiyasi.</p> <p>YAMR. Tekshiruv tamoyillari. Tekshiruv o'tkazishga ko'rsatmalar. Natijalar interpretatsiyasi.</p>	7
23.	QIZILO'NGACH KASALLIKLARI.	
23.1	<p>Ezofagitlar. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik simptomatikasi. Differensial diagnostikasi. Diaqnoz verifikatsiyasi.</p>	7

	<p>Davosi. Profilaktikasi.</p> <p>Qizilo'ngach nopeptik yarasi. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik simptomatikasi. Diaqnoz verifikatsiyasi. Differensial diagnostikasi. Davosi. Profilaktikasi.</p> <p>Kardiya axalaziyasi. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik simptomatikasi. Diaqnoz verifikatsiyasi. Differensial diagnostikasi. Davosi.</p>	
23.2	<p>Ezofagospazm. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik simptomatikasi. Taxminiy tashxis. Diaqnoz verifikatsiyasi. Differensial diagnostikasi. Davosi.</p> <p>Qizilo'ngach diveritikuli. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik simptomatikasi. Taxminiy tashxis. Diaqnoz verifikatsiyasi. Differensial diagnostikasi. Davosi.</p> <p>Qizilo'ngachda yot jism. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik simptomatikasi. Taxminiy va differensial diagnostikasi. Davosi. Profilaktikasi .</p> <p>Qizilo'ngach raki. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik ko'rinishi. Taxminiy tashxis. Diaqnoz verifikatsiyasi. Differensial diagnostikasi. Davosi. Simptomatik terapiyasi.</p>	7
23.3	<p>Qizilo'ngach kuyishlari. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik kechishi. Diaqnoz. Differensial diaqnoz. Davosi. Profilaktika (birlamchi, ikkilamchi). Reabilitatsiya. Oqibati.</p> <p>Qizilo'ngach venalarining varikoz kengayishi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik ko'rinishi. Asoratlari. Diagnostikasi. Davosi.</p>	7
24.	<p>OSHQOZON FUNKSIONAL KASALLIKLARI. SURUNKALI GASTRIT. GASTROEZOFAGAL REFLYUKS.</p>	
24.1	<p>Oshqozon funksional buzilishlari (OFB). Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Umumiy klinik-laborator belgilari. Asosiy shakllarining xarakteristikasi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - oshqozonning o'tkir kengayishi - aerofagiya - odatlangan qayt qilish - funksional gipersekretsiya - oshqozon funksional axiliyasi. <p>Tashxis me'zonlari. Davosi. Profilaktikasi.</p>	7
24.2	<p>Surunkali gastrit. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Zamonaviy klassifikatsiyasi. Diaqnoz verifikatsiyasi. Klinik simptomatikasi. Kechishi. Asoratlari. Diagnostikasi. Patomorfologik me'zonlari. Gastritning asosiy shakllari. Differensial diagnostikasi. Davosi. Fizioterapevtik davosi. Profilaktikasi.</p>	7
24.3	<p>Gastro-ezofageal reflyuks kasalligi. Etiologiyasi. Klinik simptomatikasi. Diagnostikasi. Davosi.</p>	7

	Surunkali duodenit. Ta'rifi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi muommolari. Variantlariga bog'liq klinik simptomatikasi. Laborator–instrumental diagnostikasi. Diaqnoz verifikatsiyasi. Differensial diagnostikasi. Davosi. Surunkali atrofik gastrit, enterit, duodenostaz, papillit (xolestaz bilan va xolestazsiz), so'rg'ich atrofi divertikulitlari bilan birga kelganda davolashning o'ziga xos xususiyatlari. Dispanserizatsiyasi. Profilaktikasi.	
25.	OSHQOZON VA O'N IKKI BARMOQ ICHAK YARA KASALLIGI. SIMPTOMATIK GASTRODUODENAL YARALAR.	
25.1	Yara kasalligi. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiya va patogenezi haqidagi zamonaviy tasavvurlar. Xelikobakteriyali infeksiyaning ahamiyati. Me'da shilliq qavati agressiya va himoya omillari. "Teshik qopqoq" konsepsiyasi. Yara shakllanishining asosiy patogenetik bo'g'inlari. Kislota sekretsiyasi regulatsiyasi. Parietal hujayralar tuzilishi. Neyroendokrin sistema ahamiyati. Yara klassifikatsiyasi. Tashxis. Yara lokalizatsiyasiga bog'liq ravishda klinik ko'rinishlari (Me'da yuqori qismi, pilorik kanal yarasi, postbulbar yara). O'smirlar yarasi. Laborator-instrumental diagnostikasi. Me'da sekretsiyasining zamonaviy stimulyatorlari. Diaqnoz verifikatsiyasi. Morfologik me'zonlar. Kasallik fazalari. Xelikobakter pilorini aniqlovchi testlar. Differensial diaqnoz. Kechishi. Asoratlari (o'tkir va surunkali kechishi).	7
25.2	Yara kasalligining davosi. Qo'zish bosqichida davo taktikasi. Parhezning ahamiyati. Zamonaviy antisekretor preparatlar: a) antatsidlar (eruvchan, erimaydigan) b) H ₂ -blokatorlar (II–IVavlod) v) proton pompa ingibitorlari . Ko'rsatma va qarshi ko'rsatmalar. Nojo'ya ta'sirlari. Dozalari, kiritish ritmi. Antixelikobakter vositalar. Klassifikatsiyasi. Asosiy guruhlarining tavsifi: - 5- nitroimidazol unumlari. - amoksitsillin - klaritromitsin - azitromitsin - tetratsiklin - kolloid vismut preparatlari Xelikobakter pilori eradikatsiya. Yara kasalligining "Ikkilik", uchlik" va "kvadroterapiya". Amaliy yondoshuvlar. Vaksinatziya	7
25.3	Simptomatik gastroduodenal yaralar. Epidemiologiyasi. Etiologiya va patogenezi. Simptomatik yara shakllanishining bosqichlari va xavf omillari. Klassifikatsiyasi. Diaqnozi. Differensial diaqnozi. Simptomatik gastroduodenal yaralarning alohida ko'rinishlarining tavsifi: - stressli	7

	<p>- dori ta'siridagi</p> <p>- endokrin (Zollinger-Ellison sindromida va giperparatireozda)</p> <p>- ichki organlar kasalliklaridag davosi. Qon ketishlarda davo taktikasi. Profilaktikasi.</p> <p>Oshqozon va o'n ikki barmoqli ichak eroziyasi. Ta'rifi. O'tkir eroziya. Etiologiya va patogenezini. Diagnostika. Davosi. Asoratlangan eroziyalarda taktika.</p> <p>Surunkali eroziya. Etiologiya va patogenezda yangi qarashlar. Klinik simptomatika, diagnostika. Taqqoslama tashxisi. Davosi. Dispanser nazorati.</p>	
26.	INGICHKA ICHAK KASALLIKLARI.	
26.1	<p>Ingichka ichak kasalliklari. Semiotikasi. Ingichka ichak kasalliklari differensial diagnostik belgilari. Surunkali enterit. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezini. Klassifikatsiyasi. Tashxisi. Klinik simptomatikasi (ichakdagi va ichakdan tashqari ko'rinishlari). Yuvinit va ileitni o'ziga xos kechishi.</p> <p>Surunkali enterit diagnozining verifikatsiyasi. Differensial diagnoz. Davosi. Parhezni ahamiyati. Fizioterapevtik davosi. Dispanserizatsiyasi. Qaytalanish profilaktikasi.</p> <p>Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezini. Klassifikatsiyasi. Klinik belgilari. Laborator instrumental simptomatikasi. Diaqnoz verifikatsiyasi. Differensial diaqnozi. Davosi. Aglyutenli parhez. Profilaktikasi.</p>	7
26.2	<p>Uippl kasalligi. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezini. Tashxisning klinik, laborator-instrumental va morfologik me'zonlari. Differensial diaqnozi. Davosi. Profilaktikasi.</p>	7
26.3	<p>Kron kasalligi. Ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezini. Klassifikatsiyasi. Diaqnoz tuzilishi. Diagnostikani klinik, laborator-instrumental va morfologik me'zonlari. Kasallik aktivligi indeksi. Nospetsifik yarali kolit, amyobali dizenteriya, bakterial dizenteriya, o'tkir appenditsit, afonik enterit, ishemik abdominal sindrom bilan taqqoslama tashxisi. Davosi. Retsidivga qarshi davosi. Operativ davoga ko'rsatma. Profilaktikasi.</p> <p>Allergik enteropatiyalar. Ta'rifi. Etiologiyasi. Patogenezini. Tashxis me'zonlari (klinik, laborator va instrumental). Taqqoslama tashxisi.</p>	7
27	YO'G'ON ICHAK KASALLIKLARI.	
27.1	<p>Yo'g'on ichak kasalliklari. Funktsional va organik. Yo'g'on ichak funksional buzilishlari (yo'g'on ichak ta'sirlanish sindromi). Tushunchasi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezini. Klassifikatsiyasi. Tashxis tuzilishi. Klinik ko'rinishi. Tashxis verifikatsiyasi. Organik kasalliklar bilan taqqoslama tashxisi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ichak o'smasi; - Ichak infeksiyasi; - parazitlar invaziya; - surunkali appenditsit; 	7

	<ul style="list-style-type: none"> - chov churrasi; - surunkali kolit; (yarali, yarasi). - Yara kasalligi - Surunkali xoletsistit; - Siydik-tosh kasalligi; - Ildiz sindromi. <p>Davosi. Profilaktikasi.</p>	
27.2	<p>Surunkali kolit. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Tashxis tuzilishi. Klinik ko‘rinishi. Ichak krizlari. Asoratlari. Laborator-instrumental diagnostika. Taqqoslama diagnostikasi (surunkali enterit, ichak o‘smalari bilan). Davosi. Fizioterapevtik davosi. Profilaktikasi.</p> <p>Ichak disbakteriozi. Tushunchasi. Etiologik omili. Klassifikatsiyasi. Og‘irlik darajasiga bog‘liq klinik-laborator ko‘rsatkichlari. Asoratlari. Davosi. Zamonaviy probiotiklar. Oqibati.</p>	7
27.3	<p>Nospetsifik yarali kolit. Epidemiologiyasi. Etiologiya va patogenezni zamonaviy nazariyasi. Klassifikatsiyasi. Diaqnoz tuzilishi. Klinikolaborator va instrumental kriteriyalari. Og‘irlik darajalari. Asoratlari (maxalliy va umumiy).</p> <p>Taqqoslama tashxis:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dizenteriya; - Kronn kasalligi; - yo‘g‘on ichak raki; - polipoz; - ishemik kolitlar bilan. <p>Zamonaviy davolash me‘zonlari. Xirurgik davoga ko‘rsatma. Qaytalanish profilaktikasi. Oqibati.</p> <p>Ichak devirtikullari. Epidemiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Klinik ko‘rinishlari. Asoratlari. Diagnostikasi. Davolash. Profilaktikasi.</p>	7
28	SURUNKALI GEPATITLAR. XAVFSIZ PIGMENTLI GEPATOZLAR.	
28.1	<p>Gepatologiyada asosiy funksional diagnostikalar. Jigar funksional sinamalari. Sindrom indikatorlari:</p> <ul style="list-style-type: none"> - sitolitik; - gepatodepresiv; - yallig‘lanishli; - xolestatik; - jigar shuntlanishi; - regeneratsiya va o‘smali o‘sishi. <p>Virusli hepatit A, V, S, D, E, F, G larning markerlari.</p> <p>Xavfsiz pigmentli gepatozlar. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi va patogenezi. Alohida shakllarining klassifikatsiyasi</p> <ul style="list-style-type: none"> - Jilber kasalligi; - Krigler-Nayyar sindromi; - Lyusi-Driskol sindromi; 	7

	<ul style="list-style-type: none"> - Dubin-Djonson sindromi; - Rotor sindromi. <p>Diagnoz verifikatsiyasi. Surunkali gepatitlar, gemolitik anemiyalar bilan differensial diagnostika qilish. Davosi.</p>	
28.2	<p>Surunkali gepatitlar. Zamonaviy tushunchasi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. Surunkali gepatitni aktiv va noaktiv morfologik belgilari. Klinik sindromlari. Surunkali gepatitni klinik-laborator o'ziga xosligi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - virusdan keyingi; - alkogol; - autoimmun; - dorili; - reaktiv. <p>Surunkali gepatitni laborator-instrumental diagnostikasi. Virusli gepatit markerlari. O'tkir gepatit, xavfsiz o'sma va giperbilirubinemiya bilan jigar sirrozini differensial diagnostikasi.</p> <p>Surunkali gepatit davosi. Umumiy yondashuv. Bazis davo (parhez, faol rejim, ichak mikroflorasi tarkibini, so'rilish va xazmlanish jarayonlarini normallashtirish, dezintoksikatsion terapiya, membranostabilizatsiyalovchi vositalar, vitaminlar, infeksiya o'choqlarini sanatsiyasi. Xolestatik sindromi, kichik jigar yetishmovchiligi sindromi davosi). Etiologik davosi. Virusga qarshi davosi. Immunnodepressiv vositalar; glyukokortikosteroidlar; immunokorregirlangan terapiya.</p> <p>Ko'rsatma, qarshi ko'rsatma. Nojo'ya ta'siri. Kompleks davo sxemasi. Samaradorlik ko'rsatkichlari. Davolashning uzoq natijalari.</p>	7
29	JIGAR SIRROZI.	
29.1	<p>Jigar sirrozi. Jigar sirrozi kam uchrovchi turlari va tarqalishi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi va patogenezi. Jigar sirrozini zamonaviy tasnifi. Tashxis konstruksiyasi.</p> <p>Jigar sirrozi morfologik tamoyillari va uning aktivligi. Katta – va kichik o'choqli jigar sirrozi, biliar jigar sirrozini(birlamchi) patanotomik belgilari.</p> <p>Jigar sirrozining klinik sindromi(abdominal-og'riqli, shishli-assitik, artralgiik, xolestatik, gemorragik, ensefalopatik, asteno-nevrotik, dispeptik, isitmali).</p>	7
29.2	<p>Jigar sirrozini laborator-instrumental tamoyillari. Jigarni punksiyon biopsiyasi. Faolligini laborator belgilari. Dekompensatsiya belgilari. Og'irlik darajasini CHayld-Pyu shkalasi (indeksi) da aniqlash.Surunkali gepatit va jigar o'smasi bilan differensial diagnozi.</p> <p>Jigar sirrozini davolash.Etiologik davolash imkoniyati (alkogolli, kardial, virusli). Davolash rejimi, davolovchi ovqatlanish, gepatotsitlarni metabolizmini yaxshilash, patogenetik davolash (glyukokortikosteroidlar, delagil, azatioprin, kolxitsin).</p>	7

	<p>Gipersplenizmni davolash (leykopoezni stimullash, prednizolon, splenektomiya, taloq arteriyasi embolizatsiyasi). Jarroxlik yo‘li bilan davolash. Ko‘rsatma, qarshi ko‘rsatmalar.</p> <p>Bazisli davolash.</p> <ul style="list-style-type: none"> - davolovchi rejim va kuchaytiruvchi faktorlarni yo‘qotish; <p>Organizmدا toksik moddalarini to‘planishini oldini olish va intoksikatsiya bilan kurashish; ratsionda adekvat energetik qiymat, suyuqlik miqdori va kofermentlar bilan ta‘minlash;</p> <p>Gipoglikemiyanı korreksiyalash;</p> <p>gipoksemiya va gipoksiyani korreksiyalash;</p> <p>Elektrolitlar buzilishini korreksiyalash;</p> <p>KIM ni korreksiyalash;</p> <p>DVS-sindromini davolash.</p> <p>Gemodinamikani normalashtrish,</p> <p>Glyukokortikosteroidli davolash,</p> <p>Proteaza ingibitori bilan davolash.</p> <p>Maxsus davolash usullari.</p> <p>Qonni almashtirib quyish,</p> <p>gemosorbsiya,</p> <p>plazmaferez,</p> <p>limfosorbsiya;</p> <p>gemodializ; peritoneal dializ.</p> <p>ko‘krak limfa yo‘lini drenajlash,</p> <p>jigar transplantatsiyasi.</p>	
29.3	<p>Jigar sirrozi asoratlari. Portal gipertenziya. Presinusoidal, sinusoidal, possinusoidal. Jigar sirrozini patognezi. Klinik-instrumental belgilari. Portal gipertenziyanı bosqichlari. B-blokatorlar, vazopressin, nitratlar, kalsiy antagonistlari, APF ingibitori bilan davolash).</p> <p>Portal gipertenziya asoratlari. Assit. Patogenezi. Klinik va laborator belgilari. Assitik suyuqlik analizi. Davolash. Suv-tuz rejimi. Diuretik terapiya. Asoratlari. Refraktor assitni davolash. Paratsentez, assitosorbsiya. Jarrohlik usulida davolash. Qizilo‘ngach kengaygan venalaridan qon oqishi. Klinik ko‘rinishi. Davolash taktikasi. Gemostatik terapiya. Lazeroterapiya. Endoskopik skleroterapiya.</p> <p>Ballonli tamponada. Ensefalopatiya profilaktikasi. Qon ketish profilaktikasi, spontan bakterial peritonit. Diagnostikasi. Assitik suyuqlik analiz natijalari. Davolash taktikasi.</p> <p>Jigar sirrozi asoratlari. Jigar komasi. Rivojlanish sabablari. Variantlari. Endogen, ekzogen, aralash va soxta jigar komalarini patognezi. Surunkali jigar yetishmovchiligi bosqichlari. Jigar ensefalopatiyasi. Klinik laborator belgilari. Ensefalopatiyalar bilan differensial diaqnoz: preparatlar peredozirovkasi, serebrovaskulyar buzilishlar, o‘tkir alkogol intoksikatsiyasi. Jigar komasida davolash programmasi.</p>	7

29.4	<p>Jigar sirrozini kam uchrovchi turlari. Birlamchi biliar jigar sirrozi. Epidemiologiyasi. Klinik laborator va morfologik tamoyillari. Ikkilamchi biliar jigar sirrozini, xavfsiz qaytalanuvchi oilaviy xolestaz(sindrom Sommerskilli), cho‘ziluvchi dorili xolestaz bilan differensial diagnozi.</p> <p>Davolash</p> <ul style="list-style-type: none"> - davolash va ovqatlanish rejimi - vitaminoterapiya, - ba’zisli (patogenetik terapiya), - simptomatik terapiya (teri qichishi, xolestaz sindromini,osteodistrofiyani davolash) - deintoksikatsion terapiya; - efferentli terapiya (gemo va limfosorbsiya) - jigar transplantatsiyasi. <p>Idiopatik gemoxromatozdagi jigar sirrozi. Klinik laborator va morfologik tamoyillari. Siderozli va alkogolli sirroz bilan differensial diagnozi.</p> <p>Davolash:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dieta; - qon chiqarish; - desferal bilan davolash; - gepatotsitlar funksiyasini yaxshilash; - asoratlarni davolash (qanlli diabet). <p>Gepatolentikulyar degneratsiyada jigar sirrozi. Klinik laborator va morfologik tamoillari. Davolash:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dieta; - organizimdan mis chiqarilishi va u bilan bog‘liq preparatlar; - ichaklarda mis absorbsiyasini tormozlovchi preparat; gepatotsitlar metabolizmini yaxshilovchi preparatlar. 	7
30.	O‘T YO‘LLARI DISKNEZIYASI. SURUNKALI XOLETSISTIT.	
30.1	<p>O‘t yo‘llari diskneziyasi.Olib keluvchi omillar. Diskneziya turlari. Turlariga bog‘liq holda klinik, laborator instrumental belgilari.Duodenal zondlash natijalari. Tashxis tamoyillari. Davolash (dieta, ishlash rejimi, medikamentozli, fizioterapevtik, sanator-kurortli davolash).</p>	7
30.2	<p>Xoletsistit. Surunkali xoletsistit. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi va potogenezi. Moyillik omillari. Tosh paydo bo‘lish nazariyalari.Tasnifi. Toshsiz xoletsistitni klinik belgilari. SHakli (kardiologik, ezofagial; ichakli). Laborator-instrumental diagnostikasi. Peregepatit va yara kasalligi bilan differensial diagnostika.</p> <p>Surunkali kalkulez xoletsistit.Asosiy klinik-laborator va instrumental simptomatikasi.</p>	7
30.3	<p>Surunkali toshsiz xoletsistitni davolash:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parhez; - og‘riqni qoldirish; 	7

	<ul style="list-style-type: none"> - antibakterial terapiya; - dezintoksikatsionterapiya; - o‘t haydovchi preparatlar (xoleretiklar, xolekinetiklar) - vegetativ nerv sistemasini normalashtirish - organizmning umumiy quvvatini oshirish, immunomodulinli terapiya; - fizioterapevtik davolash; - mineral suvlar bilan davolash; - sanator- kurortli davolash; <p>Surunkali toshli xolestsistitni davolash.</p> <p>Birinchi bosqich (fizik-kimyoviy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ovqatlanish, ish, va dam olish rejimini normallashtirish; - gipodinamikani, semizlikni, endokrin buzilishlarni yo‘qotish; - o‘t yo‘llari, jigar kasalliklarini davolash; - qonda xolesterin darajasini kamaytrish ; - o‘t kislotasi sintezini va sekretsiasini stimullash. - O‘t tarkibidagi fizik- kimyoviy siljishlarni yo‘qotish. <p>Ikkinchi bosqich (latentli)</p> <ul style="list-style-type: none"> - parhez ovqatlar; - tana og‘irligini normallashtirib, gipodinamiyani yo‘qotish; - yog‘ almashinuvini korreksiyalash; - toshni erituvchi medikamentozlar (sharoitlar, ko‘rsatmalar, qarshi ko‘rsatmalar); - zarbali-to‘lqinli litotripsiya. - Teri orqali-transgepatitli xolelitoliz. <p>Uchunchi bosqich (klinikali):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Og‘riq xurujlarini kamaytirish; - antibakterial terapiya; - dezintoksikatsion terapiya; <p>jarroxli yo‘li bilan davolash(ko‘rsatma)</p>	
30.4	<p>Postxolestsistektomik sindrom (PXES)</p> <p>PXES dan kelib chiqqan kasalliklar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - umumiy o‘t yo‘li zararlanganda haqiqiy yangi tosh hosil bo‘lishi; - tosh paydo bo‘lishini soxta retsidiivi - duodenal papillitni stenozi: - jigar osti sohasida aktiv chandiqli jarayon bo‘lishi; - surunkali biliar pankreatit; - gepatogen gastroduodenal yara; - umumiy o‘t yo‘li chandiqli torayishi; - qopcha yo‘lini uzun kulta sindromi. <p>Epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klinik belgilari. Laborator-instrumental simptomatika. Davolash . PXES. Davolash yo‘lini tanlash(konservativ, jarroxlik). Sanator-kurort davolash.</p> <p>Surunkali pankreatit kasallarini dispanserizatsiya qilish. Jarroxlik davolashga ko‘rsatma.</p>	7

31.	OSHQOZON OSTI BEZI KASALLIKLARI.	
31.1	Pankreatit. O'tkir va surunkali pankreatit. Epidemiologiyasi. Etiologiyasi va patogenezi. Olib keluvchi faktorlar. Tasnifi. Klinik kechish turlari. Asoratlari. Surunkali pankreatit laborator instrumental diagnostikasi. Ichki va tashqi sekretsiyasi buzilish belgilari. Nagruzkali test.	7
31.2	Surunkali pankreatit qo'zish davrida davolash: parhez (madyaniy stol №10). - og'riq sindromini kamaytrish. - pankreatik sekretsiyani kamaytrish - oshqozon osti bezi aktivligini kamaytrish - antibakterial davolash - suvsizlik, intoksikatsiya, elektrolitlar buzilishi, tomir yetishmovchiligiga qarshi kurashish.	7
31.3	Surunkali pankreatitni qo'zish davrida davolash: - parhez (kengaytirilgan stol № 5 II) - stimulovalovchi terapiya - o'rin bosuvchi terapiya - reparatsiya jarayonini stimulyash, - immun disbalansni korreksiyalash, - oshqozon sekretsiyasi, jigar funksiyasini, o't ajratish yo'lini, ichaklar ishini normallashtirish. Fizioterapiya. Mineral suv bilan davolash. Surunkali pankreatit kasallarini dispanserizatsiyasi. Xirurgik davolashga ko'rsatma.	7
	Jami:	210 soat
	4-semestr	
32	REVMATOLOGIK KASALLIKLARNING GURUXIY VA NOZOLOGIK XUSUSIYATLARI, TASNIFI, ZAMONAVIY DIAGNOSTIKA VA DAVOLASH USULLARI.	
32.1	Revmatik kasalliklarni aniqlash. Tasnifi va nomenklaturasi. Revmatik kasalliklarni patogenezi asosi. - biriktiruvchi to'qima tuzilishi va funksiyasi - bo'g'imlar tuzilishi va funksiyasi - yallig'lanish asosiy patologik jarayonlar mexanizmlaridan biri. - immunitetni buzilishi - immunokompleks mexanizmi - HLA kompleksi. - tog'ay degeneratsiyasi mexanizmi. Revmatik kasalliklarni diagnostikasi. Diaqnozning ishonchliligi. revmatizmga qarshi preparatlar asosiy guruxlari va davolash tamoyillari. YAQNV: - salitsilat kislotasi hosilalari - pirazon hosilalari	4

	<ul style="list-style-type: none"> - indolsirka kislota hosilalari - propion kislota hosilalari - fenilsirka kislota hxosilalari - oksikamlar - xinozolon hosilalari <p>Ta'sir mexanizmi. Ko'rsatmasi. Qarshi ko'rsatma. Revmatoid artrit kasallarida ratsional qo'llash</p>	
32.2	<p>Glyukokortikosteroidlar. Ta'sir mexanizmi. Lokal, mahalliy va tizimli qo'llanilishi. Ratsional peroral tizimli glyukokortikosteroidli terapiya, puls-terapiya.</p> <p>Bazis vositalar, revmatoid artritni davolash.</p> <ul style="list-style-type: none"> - oltin preparatlari - immunodepressantlar-sitostatiklar - D - penitsillamin - 4-aminoxinolin preparatlari <p>sulfanilamid preparatlari.</p> <p>Revmatoid artrit monoklonal antitela va turli xil limfotsit antigenlari, metatsiklinlar bilan davolash. Revmatoid artritda bazis vositalarni kombinatsiyada qo'llash.</p> <p>Immunokorreksiya vositalari va usulini ta'siri.</p> <p>Asosiy immunodepressiv tarkibli vositalar:</p> <ul style="list-style-type: none"> - antilimfotsitar globulinlar - ko'krak limfa yo'lini drenaji - limfotsitoferez <p>limfoidli to'qimaga nur tasiri.</p> <p>Asosiy immunomodul tarkibli vositalar va usullar</p> <ul style="list-style-type: none"> - gemosorbsiya - plazmaferez - kaskadli plazmofiltratsiya - krioferez - immunostimulovchi vositalar - qonni tomir ichida lazerli nurlanishi - giperbarik oksigenatsiya; <p>Dori vositalarini tomir ichiga kiritish va lokal terapiya (GKS, orgotein, sinovektomiya va boshqalar, maz applikatsiyasi, dimeksid, IRT, bishofit).</p>	4
33	O'TKIR REVMATIK ISITMA.	
33.1	<p>O'tkir revmatik isitma epidemiologiyasi, etiologiyasi va patogenezi. Revmatik isitma tasnifi. Revmatik isitmani klinik ko'rinishi. Kechishi. Asoratlari.</p> <p>Revmatik isitmani laborator diagnostikasi.</p> <p>Immunologik o'ziga xosligi. Revmatik isitmani diagnostik tamoyillari.</p>	4
33.2	<p>Revmatik isitmani differensial diagnozi.</p> <p>Revmatik isitmani davolash.</p>	4

	Revmatik isitmani profilaktikasi. Birlamchi va ikkilamchi. Dispanserizatsiyasi.	
34	REVMATOID ARTRIT.	
34.1	Revmatoid artrit, epidemiologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Patomorfologiyasi. Revmatoid artritda bo'g'im ichi zararlanishi. Revmatoid artritni erta va kasallik rivojlangandagi davrdagi klinikasi. Revmatoid artritni asosiy klinik shakllari.	4
34.2	Revmatoid artritni diagnostikasi. Immunologik xususiyatlari. Laborator ma'lumotlar, test va bo'g'imni rentgenografik surati. Revmatoid artritni tasnifi. Aktiv jarayonlar ko'rsatkichi.	4
34.3	Revmatoid artritni psevdoseptik sindromi. Felti sindromi. YUvenil revmatoid artrit. Still sindromi. Revmatoid artritni boshqa revmatik kasalliklar bilan birga kelishi.	4
34.4	Revmatoid artritni tashxisi va differensial diagnozi. Revmatoid artritni davolash. Ortopedik davolash. Dispanserizatsiyasi.	4
35	SERONEGATIV SPONDILOARTRITLAR.	
35.1	Seronegativ artritlar. Tasnifi va aniqlash. Seronegativ artritlarning tashxis me'zonlari. Bexterev kasalligini etiologiyasiva patogenezi. Bexterev kasalligini klinikasi. Bexterev kasalligini laborator-instrumental usulida tekshirish. HLA-tizimini xususiyatlari. Bexterev kasalligini tasnifi va diagnostik me'zonlari. Bexterev kasalligini davolash. Yuvenil ankilozlovchi spondiloartrit.	4
35.2	Psoriatik artropatiya. Klinik-diagnostik me'zonlari. Davolash. Enteropatik artritlar (Kron kasalligi, Uipll kasalligi, NYAK). Klinik-diagnostik me'zonlari. Davolash.	4
35.3	Reaktiv artrit. Etiologiyasiva patogenezi. Klinikasi. Reaktiv artritni laborator, instrumental tekshiruv va tashxis me'zonlari. Reyter sindromi. Etiologiyasi va patogenezi. Klinik ko'rinishi. Reyter sindromini laborator-instrumental usulda tekshirish. Tashxis me'zonlari. Reyter sindromi va reaktiv artritni davolash.	4
36.	OSTEOARTROZ. PODAGRA	
36.1	Osteartroz ta'rifi. Epidemiologiyasi. Etiologiyasiva patogenezi, asosiy lokalizatsiyalariga bog'liq klinikasi, laborator-instrumental usulida tashxislash. Osteoartroz tasnifi va tashxis me'zonlari. Osteoartroz differensial diagnostikasi. Osteoartrozni fazalariga bog'liq ravishda davolash, xirurgik davoga ko'rsatma.	4
36.2	Podagra, siydik kislotani organizmda almashivu va buzilish yo'llari.	4

	Podagra. Epidemiologiyasi. Ta'rif. Etiologiyasi va patogenez. Podagra. Klinikasi. Klinik bosqichlari. Boshlang'ich varianti. Podagra laborator-instrumental tashxis me'zonlari. Podagra tashxis me'zonlari. Podagrani differensial diagnozi. Podagrani fazasi va patogenetik variantaga bog'liq ravishda davolash.	
37	BIRIKTRUVCHI TO'QIMA DIFFUZ KASALIKLARI.	
37.1	BTDK tushunchasi. Tasniflash. Tizimli qizil bo'richa (TQB). Epidemiologiyasi va patomorfologiyasi. Ishchi tasnifi. TQB klinikasi. O'ziga xosligi. TQB buyrakni zararlanishi. Kechishi. Asoratlari. TQB diagnostikasi. Tashxis me'zonlari. Differensial diagnozi. TQBni davolash va profilaktikasi.	4
37.2	Tizimli sklerodermiya (TS). Epidemiologiyasi, patomorfologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klassifikatsiyasi. TS klinikasi. Kechishi. Asoratlari. Buyrak va teri zararlanishi o'ziga xosligi. TSni tashxis me'zonlari. TS differensial diagnozi. TSni davolash.	4
37.3	Diffuz eozinofil fassit. Epidemiologiyasi, patomorfologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klinikasi. Diagnozi. Davolash.	4
37.4	Dermatomiozit (DM). Etiopatogenezi, patomorfologiyasi. Klinikasi. Diagnostikasi. Davolash.	4
37.5	Biriktruvchi to'qimani aralash kasaligi (BTAK). Etiologiyasi. Patogenezi. Klinikasi. Laborator tekshiruvi. Davolash.	4
37.6	SHegren kasalligi (sindrom). Ta'rif. Etiologiyasi. Patogenezi. Patomorfologiyasi. Klinikasi. Davolash.	4
37.7	Revmatik polimialgiya. Epidemiologiyasi, patomorfologiyasi. Etiopatogenezi. Klinikasi. Diagnozi. Differensial diagnozi. Davolash. Prognozi.	4
37.8	Retsidivlovchi polixondrit. Etiopatogenezi. Morfologiyasi. Klinikasi. Kechishi. Prognozi. Davolash. Titke sindromi. Morfopatogenezi. Klinikasi. Diagnostikasi. Davolash.	4
38	TIZIMLI VASKULITLAR.	
38.1	TV ta'rif. Rivojlanishining umumiy mexanizmi. Tasnifi. Tugunchali periarterit. Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Etiopatogenezi. Klinikasi. Laborator malumotlari. Diagnozi. Differensial diagnozi. Davolash.	4
38.2	Granulematoz arteriit. Ta'rif. Vegener granulematozi. Patomorfologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klinikasi. Laborator ma'lumotlari. Diagnozi. Differensial diagnozi. Davolash.	4
38.3	Gigant hujayrali temporal angiit (Xorton kasalligi). Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Etiologiyasi va patogenez. Klinikasi. Diagnozi. Differensial diagnozi. Davolash.	4

	Nospetsificheskiy aortoarteriit (Takayasu kasaligi). Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Etiologiyasi. Patogenezi. Klinikasi. Prognozi. Diajnozi. Differensial diajnozi. Davolash.	
38.4	Eozinofilli granulematoz vaskulit. Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Etiologiyasi va patogenezi. Klinikasi. Laborator ma'lumotlari. Diajnozi. Differensial diajnozi. Davolash.	4
38.5	Giperergik angiit. Tushunchasi. Gemorragik vaskulit (SHeylen-Genox kasaligi). Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Etiologiyasi va patogenezi. Klinikasi. Laborator ma'lumotlari. Diajnozi. Differensial diajnozi. Davolash.	4
38.6	Gudpascher sindromi. Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Etiopatogenezi. Klinikasi. Diajnozi. Differensial diajnozi. Davolash. Aralash krioglobulinemiya (krioglobulinemik purpura). Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Etiopatogenezi. Klinikasi. Laborator ma'lumotlari. Tashxis me'zonlari. Davolash.	4
38.7	Obliterlovchi trombangiit (Byurger kasalligi). Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Etiopatogenezi. Klinikasi. Laborator ma'lumotlari. Diajnozi. Differensial diajnozi. Davolash.	4
38.8	Bexchet sindromi. Etiologiyasi. Patogenezi. Patanatomiyasi. Klinikasi. Laborator ma'lumotlari. Davolash.	4
38.9	Kavasaki kasalligi (shilliqli-terili-bezli sindrom). Epidemiologiyasi. Patomorfologiyasi. Etiopatogenezi. Klinikasi. Laborator ma'lumotlari. Diajnozi. Differensial diajnozi. Davolash.	4
	Jami:	120 soat
	ICHKI KASALLIKLAR MODULIDAN HAMMASI	720 Soat

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada har bir akadem. guruhga alohida o'tiladi. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tiladi, "Keys-stadi" texnologiyasi ishlatiladi, keyslar mazmuni o'qituvchi tomonidan belgilanadi. Ko'rgazmali materiallar va axborotlar multimedia qurilmalari yordamida uzatiladi.

4. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

4.1. Mustaqil ta'lim mavzulari

2-jadval

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Soatlar hajmi
	1-semestr	
1	Terapiya sohasida Respublikamizda olib borilayotgan ishlar, ularning chet ellardagi shu sohadagi qilinayotgan ishlardan farqi va o'xshashligi.	8
2	Kasalliklarning xalqaro tasnifi.	8
3	Tamaki chekishning Yurak-qon tomir kasalliklari rivojlanishidagi o'rni.	8
4	YUIK lari sutkalik monitorlash usullari.	8
5	Yurak-qon tomir kasalliklari va homiladorlik.	8
6	Ichki kasalliklarni davolashda O'zbekiston Respublikasidagi mahalliy sihatgohlarning ahamiyati.	8
7	Yurak kateterizatsiyasi. Tekshirishga ko'rsatma, asoratlari. Natijalar taxlili. Asoratlari.	8
8	Elektrokardiostimulyatsiya tushunchasi va turlari.	8
9	Farmakologik sinamalar turlari va maqsadi. Yuklama sinamalari uchun ishlatiladigan farmakokinetik dori vositalarining xususiyatlari.	8
10	"Uyqudagi" va "karaxt" miokard. Tushunchasi. Yuzaga kelish mexanizmi. Diagnostika uslublari. Davoga yondashuv.	8
11	Miokard revaskulyarizatsiyasini baholashda ssintografiyaning ahamiyati.	8
12	Paroksizmal taxikardiyalarning atipik turlari (politop, ekstrastoliya A-V blokada bilan).	8
13	Gipertoniya kasalligida chap qorincha diastolik funksiyasi buzilishi.	8
14	Endokrin omillarning gipertoniya kasalligining kechishiga ta'siri.	8
15	O'ng qorincha aritmogen displaziasi (Fontan kasalligi).	8
16	CHap qorinchani remodelirlanishi,	8
17	Aorta koarktatsiyasi. Tashxisning klinik va instrumental me'zonlari. Kechishi. Oqibati.	8
18	Infeksion endokarditda sun'iy klapan zararlanganda davolashdagi o'ziga xos xususiyatlar.	8
19	Oilaviy giperxolisterinemiya. Ikkilamchi dislipidemiyaning asosiy turlari.	8
20	Yurak tamponadasi. Sabablari. Patofiziologiyasi. Klinikoinstrumental belgilari. Davolash.	8
21	Kardial shishlar hosil bo'lish mexanizmi.	8
22	Buyrakning inkretor va metabolik funksiyasi.	8
23	Tubulointerstitsial nefropatiyalar.	8
24	Interstitsial nefrit.	7

25	Nefrotik kriz.	7
26	Spirtli ichimliklar iste'mol qilishning buyrak kasalliklari rivojlanishidagi o'rni.	7
27	Buyrakning inkretor va metabolik funksiyasi.	7
28	Tubulointerstitsial nefropatiyalar.	7
29	Interstitsial nefrit.	7
30	Nefrotik kriz.	7
31	Spirtli ichimliklar iste'mol qilishning buyrak kasalliklari rivojlanishidagi o'rni.	7
	2-semestr	
32	Atsinusning tuzilishi.	10
33	Tashqi nafas tizimi.	10
34	VAT (video-assistirlangan tarokoskopiya).	10
35	Xamen-Rich kasalligi.	10
36	O'pka emfizemasi.	10
37	Bronxial obstruksiyaning diagnostik usullari.	10
38	Balg'amning mikrobiologik va immunologik xarakteristikasi. Alfa-1-antitripsin miqdorini va genotipni aniqlash.	9
39	Ingalyatsion yallig'lanishga qarshi va bronxodilatator dorilar.	9
40	Bronxoektatik kasallik va bronxoektazni surunkali bronxitdan farqi.	9
41	Tamaki chekishning o'pka kasalliklari rivojlanishidagi o'rni.	9
42	Pulmonologiyada funksional tekshirish usullari.	9
43	Zamonaviy sharoitda o'pka zotiljaming infeksiyaga bog'liq holda kechishi.	9
44	O'pka kasalliklarida homiladorlikning kechishi.	9
45	O'pka kasalliklarining gerantologik muammolari.	9
46	Tojdor virusli pnevmoniyalar etiopatogenezi	9
47	Tojdor virusli pnevmoniyalarni davolash	9
	3-semestr	
48	Oshqozon sekretsiyasi stimulyatorlari.	12
49	Oshqozon osti bezi funksional anatomiyasi.	11
50	Ichki a'zolar tug'ma anomaliyalari.	11
51	Qizilo'ngach raki.	11
52	Kardiya axialiyasi.	11
53	Surunkali duodenit.	11
54	Zollinger-Ellison sindromi.	11
55	Kislota sekretsiyasi regulyatsiyasi.	11
56	O'smirlarda yara kasalligi.	11
57	Allergik enteropatiyalar.	11
58	Ichak disbakteriozi.	11
59	Kron kasalligining faollik indeksi	11
60	Jigar qon-tomir tizimi.	11
61	Jigarni skanerlash.	11
62	Jilber kasalligi.	11

63	Jigar sirrozini jigar o'smasi bilan dif. diagnoz o'tkazish.	11
64	Postxolelitsistektomik sindrom.	11
65	Surunkali pankreatitda ichki va tashqi sekretsiyasi buzilishi	11
66	Spirтли ichimliklar iste'mol qilishning oshqozon-ichak kasalliklari rivojlanishidagi o'rni	11
4-semestr		
67	Still sindromi.	10
68	Revmatoid artritni aniqlashda ASSP tekshirishning ahamiyati	10
69	Bo'g'im ichiga inyeksiya qilish texnikasi	10
70	Enteropatik bo'g'im sindromi.	10
71	Yuvenil ankilozlovchi spondiloartrit.	10
72	Purin almashinuvi.	10
73	Titse sindromi.	10
74	Revmatologik kasalliklarning ijtimoiy muammolari.	10
75	Revmatologik kasalliklarni davolashda serovodorodli va radonli vannalarning ahamiyati.	10
76	Biriktiruvchi to'qima tizimli kasalliklarida puls terapiya.	10
77	Biriktiruvchi to'qima tizimli kasalliklarida plazmoforez.	10
78	Revmatologik kasalliklarda homiladorlikning kechishi.	10
Jami:		720

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlanadi va uni taqdimoti tashkil qilinadi.

4.2. Modul bo'yicha mustaqil ta'lim shakllari va ishlar turlari ro'yxati

- taqdimotlar tayyorlash;
- o'quv adabiyotlari bilan ishlash;
- ilmiy jurnallar bilan ishlash;
- internet ma'lumotlarini o'rganish;
- bemorlar kuratsiyasi;
- navbatchilikda turish;
- vaziyatli masala va testlar tayyorlash;
- masofaviy ta'lim texnologiyasidan foydalanish.

4.3. Modul bo'yicha mustaqil ta'limni tashkil etish uchun tavsiya etiladigan o'quv uslubiy ta'minot

Ichki kasalliklar moduli bo'yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o'tkaziladi.

Talaba mustaqil ishini tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:

- auditoriya mashg'ulotlarida trenajer, mulyaj va simulyatsion zallarida/markazlarida tasdiqlangan amaliy ko'nikmalarni pedagog nazoratida son va sifat jihatidan bajarish va amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirish bayonnomalarida aks ettirish;
- tibbiyot OTM klinikalari va klinik o'quv bazalarida auditoriyadan tashqari tashkillashtirilgan klinik navbatchilikda tasdiqlangan amaliy ko'nikmalarni navbatchi

shifokor pedagog nazoratida son va sifat jihatdan bajarish va navbatchilik bayonnomlarida aks ettirish;

- davolovchi yoki navbatchi shifokor bilan bemorlar kuratsiyasida ishtirok etish;
- aholi orasida sanitar oqartuv ishlarni, suhbat va ma'ruzalarni o'tkazish;
- ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish;
- berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;
- modulning (fanning) bo'limlari yoki mavzulari ustida maxsus yoki ilmiy adabiyotlar (monografiyalar, maqolalar) bo'yicha ishlar va ma'ruzalar qilish;
- vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar echish va tayyorlash;
- CASE (real klinik vaziyatlar va klinik vaziyatli masalalar asosida case-study) echish;
- modellar yasash, krossvordlar tuzish, organayzerlar tuzish, testlar tayyorlash va h.k.

Modul bo'yicha kurs ishi.

Modul bo'yicha kurs ishi namunaviy o'quv rejada ko'zda tutilmagan.

5. Modul bo'yicha talabalar bilimni baholash va nazorat qilish me'zonlari

Terapiya mutaxassisligi magistrleri bilimni baholashning reyting tizimi to'g'risida kafedra nizomi

Ushbu Nizom Toshkent tibbiyot akademiyasida magistrler bilimni baholashning reyting tizimi to'g'risidagi Nizom asosida tayyorlangan

I. Baholash turlari va shakllari

1.1. Magistrning fan bo'yicha o'zlashtirishini baholash semestr (o'quv yili) davomida muntazam ravishda olib boriladi va quyidagi turlar orqali amalga oshiriladi:

- **joriy baholash (JB)**, baholashning bu shakli har bir seminar mashg'ulotlarida amalga oshiriladi va uch xil ko'rinishda bo'ladi. Har bir seminarda magistrning faolligi (maks. 100%), uning nazariy bilimi (maks. 100%), test sinovi (maks. 100%). Ko'rsatilgan uchta ball ham moderator uchun jurnalning seminar mashg'ulotlari bo'yicha davomat va o'zlashtirish bandida qayd qilib boriladi.

Seminar oxirida har bir seminarda magistr to'plagan ballar yigindisining o'rtachasi topilib u JB katakchasi yoziladi. Har bir mashg'ulotda barcha magistrler baholanishi shart.

- **oraliq baxolash (OB)**, baholashning bu shakli fanning ma'lum bir bo'lagi o'tib bo'lingandan so'ng (pulmonologiya, kardiologiya, gastroenterologiya va h.k.) amalga oshiriladi.

U og'zaki so'rov yoki test usulida o'tkazilishi mumkin. Og'zaki so'rov usulida magistrning nazariy bilimlari moderator va dastur direktori yoki kafedra mudiri ishtirokida baholanadi va unda magistrning muayyan savolga javob berish yoki muammoni yechish maxorati va qobiliyati aniqlanadi (100%). Test usuli qo'llanilganda esa dasturning shu bo'lagi asosida tuzilgan testlar asosida kafedrada test sinovi o'tkaziladi (100%).

Ushbu sinov natijasi moderator jurnalining seminar mashg'ulotlari bo'yicha davomat va

o'zlashtirish bandidagi OB ni baholash uchun ajratilgan katakchada qayd qilinadi.

1.2. Magistrning amaliy ko'nikmalarni o'zlashtirishini baholash ikki bosqichda olib boriladi;

a) trener tomonidan magistrning rotatsiya davomidagi faolligi (100%) va amaliy ko'nikmalarni egallaganligi (100%), xar kuni protokolda (magistrning Lokbukidagi protokolda) baholanib boradi va har bir rotatsiyaning oxirida ushbu ikki baholarning o'rtacha qiymati moderator jurnalining magistrlik amaliyoti qismidagi har bir rotatsiya uchun ajratilgan JB katakchasida qayd etiladi;

b) har bir rotatsiyaning oxirida kafedra mudiri, dastur direktori, moderator va trener ishtirokidagi komissiya magistrning rotatsiya davrida egallagan amaliy bilimini (maks. 100 %) va amaliy ko'nikmasini (maks. 100%) baholaydi. Ushbu baholarning o'rtachasini magistrlik amaliyoti qismidagi har bir rotatsiya uchun ajratilgan OB katakchasida qayd etiladi.

- **yakuniy baholash (YAB).** Mutaxassislik fanlari bo'yicha YAB da magistrning bilim, ko'nikma va malakalari har o'quv yilining oxirida, shu o'quv yili davomida o'tilgan dastur asosida tuzilgan testlar yordamida akademiya test markazida o'tkaziladi.

1.3. Muayyan fan bo'yicha magistrning semestr (rotatsiya, yil) davomidagi o'zlashtirish ko'rsatkichi 100 ballik tizimda baholanadi.

Ushbu 100 ball baholash turlari bo'yicha quyidagicha taqsimlanadi:

№	Baholash turi		Maksimal ball	Koeffitsient	Saralash bali
1.	Seminar mashg'ulotlarni baholash	JB	50	0,3	27,5
		OB	20	0,2	11,0
		YB	30	0,3	16,5
2.	Magistrlik ilmiy amaliyotini baholash	JB	50	0,3	27,5
		OB	20	0,2	11,0
		YB	30	0,3	16,5

Magistrning bilimni baholashda quyidagi na'munaviy me'zonlar inobatga olinadi:

Baho	O'zlashtirish ball	Magistrning bilim darajasi
A'lo «5»	95,1-100	Javob original, ijodiy yondoshish va qo'shimcha axborot ishlatilishi bilan, topshiriq dastur talablari darajasida bajarilgan. O'quv rejasining tegishli bo'limlari bo'yicha amaliy ko'nikmalar to'liq hajmda, juda yuqori saviyada o'zlashtirilgan. Birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining to'liq hajmda mavjud bo'lishi.
	90,1-95	Javob ijodiy yondoshish va qo'shimcha axborot ishlatilishi bilan, topshiriq dastur talablari darajasida bajarilgan. O'quv rejasining tegishli bo'limlari bo'yicha amaliy ko'nikmalar to'liq hajmda, o'zlashtirilgan. Birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining mavjud.
	86-90	Javob ijodiy yondoshish bilan, topshiriq dastur talablari darajasida bajarilgan. O'quv rejasining tegishli bo'limlari bo'yicha amaliy

		ko'nikmalar to'liq hajmda, o'zlashtirilgan. Birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining mavjud.
Yaxsh i «4»	80,1-85,9	Javob yoki bajarilgan topshiriq yaxshi saviyada; amaliy ko'nikmalar to'liq hajmda yaxshi saviyada o'zlashtirilgan, seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik bo'yicha birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining to'liq hajmda mavjudligi.
	75,1-80	Javob yoki bajarilgan topshiriq yaxshi saviyada; amaliy ko'nikmalar yaxshi saviyada o'zlashtirilgan, seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik bo'yicha birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining mavjudligi.
	71-75	Javob yoki bajarilgan topshiriq yaxshi saviyada; amaliy ko'nikmalar yaxshi saviyada o'zlashtirilgan, seminar mashg'ulotlariga tayyorgarlik bo'yicha birlamchi material va kundalik ish bayonnomalarining mavjudligi, lekin biroz kamchiligi bor.
qoniqa rli «3»	65,1-70,9	Javob yoki bajarilgan topshiriq o'rtacha saviyada, alohida nuqsonlar bilan. Amaliy ko'nikmalarning bir qismi o'rtacha darajada o'zlashtirilgan, kundalik ish bayonnomalari to'liq emas.
	60,1-65	Javob yoki bajarilgan topshiriq o'rtacha saviyada, xatoliklar bilan. Amaliy ko'nikmalarning bir qismi o'rtacha darajada o'zlashtirilgan, kundalik ish bayonnomalari to'liq emas.
	55-60	Javob yoki bajarilgan topshiriq past saviyada, xatoliklar bilan. Amaliy ko'nikmalarning bir qismi o'rtacha darajada o'zlashtirilgan, kundalik ish bayonnomalari to'liq emas.
qoniqa rsiz «2»	0- 54,9	Javob yoki bajarilgan topshiriq talabaning minimal darajasidan past va attestatsiya qilinmaydi. Amaliy ko'nikmalarning o'zlashtirilishi past saviyada, to'liq bo'lmagan hajmda, birlamchi materiallar va kundalik ish bayonnomalari to'liq hajmda emas, qo'pol nuqsonlar bilan.

1.4. Magistr 55 balldan kam ball to'plagan holda shu mavzuni qayta topshirib ijobiy baho olishi shart.

1.7. Har bir baholash turlari (JB, OB, YAB) bo'yicha baholar 100% (ball) hisobidan aniq me'zonlar asosida qo'yib boriladi, o'rtacha qiymati hisoblanib, tegishli koeffitsientga ko'paytiriladi va ballari aniqlanadi.

1.8. Magistrning fan bo'yicha to'plagan umumiy bali har bir baholash turlarida to'plagan ballar yig'indisiga teng bo'ladi.

II. Magistr bilimni baholash tartibi

2.1. Magistrning ballarda ifodalangan o'zlashtirishi quyidagicha baholanadi:

- 86-100 ball – «a'lo»
- 71-85 ball – «yaxshi»
- 55-70 ball – «qoniqarli»

Saralash bali 55 ballni tashkil qiladi.

2.2. JB, OB va YAB turlarida fanni o'zlashtira olmagan (55% dan kam ball to'plagan) yoki

uzrli sabab bilan baholash turlarida ishtirok eta olmagan magistr'larga quyidagi tartibda qayta baholashdan o'tishga ruxsat beriladi:

- qoldirilgan va o'zlashtirilmagan seminar mashg'ulot kelgusi darsga qadar guruh o'qituvchisiga qayta topshiriladi. 3 ta seminar mashg'ulot qoldirgan yoki ketma-ket qoldirilgan 2 ta amaliy mashg'ulotni topshirmagan magistr magistratura dekani ruxsati bilan qayta topshiradi. qayta topshirish bali 0,8 koeffitsient bilan aniqlanadi;

- tematik rotatsiya bo'yicha qoldirilgan bitta amaliyot kuni uchun magistr shu haftaning ichida trener, moderator yoki dastur direktori navbatchiligi kunida ular bilan birga qo'shimcha navbatchilikda turib, amaliyot bo'yicha ko'nikmani qayta topshiradi.
- tematik rotatsiyalar bo'yicha ikkita va undan ko'p amaliyot kunini qoldirgan magistr magistratura dekani ruxsati bilan qoldirilgan amaliyot kuniga teng ravishda shifoxonada navbatchilikda turadi. Bunda ham qayta topshirish 0,8 koeffitsient bilan aniqlanadi.
- Agar joriy baholashda to'plangan ballarning o'rtacha qiymati 55%dan kam bo'lsa, magistr dekanat ruxsati bilan 2 hafta ichida qayta topshiradi. Xuddi shu tarzda magistrga ONni ham 2 hafta muddatda qayta topshirishga ruxsat beriladi va bali koeffitsientsiz qayd etiladi;
- semestr yakunida fan bo'yicha saralash balidan kam ball to'plagan magistrning o'zlashtirishi qoniqarsiz (akademik qarzdor) hisoblanadi. JB, OB va YAB turlarining xar bir bosqichida magistr 55%dan ortiq ball yig'ishi shart.
- YABda magistr 55%dan kam ball to'plamasligi kerak.
- akademik qarzdor magistr'larga semestr tugaganidan keyin dekan ruxsatnomasi asosida qayta o'zlashtirishi uchun 2 hafta muddat beriladi.

Shu muddat davomida o'zlashtira olmagan magistr belgilangan tartibda rektorning buyrug'i bilan magistr'lar safidan chetlashtiriladi.

2.3. Magistrning reyting daftarchasida alohida qayd qilinadigan malakaviy amaliyot, ilmiy-pedagogik faoliyat, fan bo'yicha yakuniy Davlat attestatsiyasi va magistrantning ilmiy faoliyati bo'yicha o'zlashtirishi mazkur Nizomning 3.1 - bandiga muvofiq tizimda baholanadi. Magistrlik dissertatsiyasi himoyasi «himoyadan o'tdi», «himoyadan o'tmadi» tizimida baholanadi.

2.4. O'quv rejasida muayyan semestr (o'quv yili)ga belgilangan fanlarning barchasi va magistrlik amaliyotdan saralash balidan yuqori ball to'plagan magistr'lar rektorning buyrug'i bilan kursdan kursga o'tkaziladi.

III. Reyting natijalarini qayd qilish tartibi

3.1. «Yakuniy nazorat» bilan tugallanadigan fanlardan magistr'larning fan bo'yicha o'zlashtirish qaydnomasi (JN, ON ballari) kafedra mudiri imzosi bilan 2 nusxada tayyorlanib, 1 - nusxasi magistratura dekanatiga, 2 - nusxasi test markaziga topshiriladi (shakli 2-ilovada keltirilgan). Test nazorati natijalari 2 nusxada chikarilib, test markazi raxbari imzosi bilan 1 nusxasi kafedraga, 2 nusxasi kafedradan olingan o'zlashtirish qaydnomasi bilan birgalikda dekanatga topshiriladi.

3.2. Magistrning fan bo'yicha baholash turlarida to'plagan ballari reyting qaydnomasiga butun sonlar bilan qayd qilinadi. Reyting daftarchasining «O'quv rejasida ajratilgan soat» ustuniga fanga ajratilgan umumiy o'quv yuklama soatlari, to'plangan ball ustuniga magistrning mazkur Nizomning 3.1.-bandiga muvofiq 100 ballik tizimdagi o'zlashtirish bali qo'yiladi. «Fandan olingan baho» ustuniga esa magistrning fandan

to'plagan umumiy baliga mos xolda «A'lo», «Yaxshi», «Qonikarli» deb yoziladi.

3.3. Magistrning saralash balidan past bo'lgan o'zlashtirishi «Reyting daftarchasi»da qayd etilmaydi.

4.5. Diplom ilovasi yoki akademik ma'lumotnomani dekanat tomonidan rasmiylashtirishda talabanning fan bo'yicha to'plagan reytingi quyidagicha aniqlanadi.

7. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari.

7.1. Asosiy adabiyotlar

1. Gadaev A.G. Ichki kasalliklar. Darslik. Toshkent, 2019 y.
2. Моисеев В.С., Мартынов А.И., Мухин Н.А. Внутренние болезни. Учебник. Москва, 2018 г.

7.2. Qo'shimcha adabiyotlar

3. Убайдуллаев А.М. Клиническая пульмонология. Руководство. Ташкент 2015 г.
4. Рябова С.И. Внутренние болезни. Учебник. Санкт-Петербург, 2015.
5. Якушин С.С., Никулина Н.Н., Селезнев С.В. Инфаркт миокарда. Руководство. Москва, 2018 г.
6. Вялов С.С. Гастроэнтерология. Практическое руководство. Москва, 2015 г.
7. Чун Х.Дж., Янг С.-К., Чой М.-Г. Терапевтическая эндоскопия желудочно-кишечного тракта. Пер. с англ. Атлас. МоскваЭ 2017 г.
8. Чазов Е.И. Руководство по кардиологии: В 4-х т. Москва, 2014 г.
9. Терапевтический архив. Журнал.
10. Медицинский журнал Узбекистана.
11. Клиническая медицина. Журнал.
12. Вестник Ташкентской медицинской академии.

7.3. Internet saytlari

1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali.
2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi.
3. www.tma.uz.
4. www.med-info.ru
5. www.rosmedlib.ru
6. www.pubmed.com
7. www.ziyonet.uz
8. www.medlinks.ru

